Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0123

Susisiekimo gerinimas, kultūros paveldo išsaugojimas ir vietos kompetencijos skatinimas Europos turizmo sektoriuje: turizmo vietovių valdymas ir regioninio turizmo augimas

2026 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento rezoliucija „Susisiekimo gerinimas, kultūros paveldo išsaugojimas ir vietos kompetencijos skatinimas Europos turizmo sektoriuje: turizmo vietovių valdymas ir regioninio turizmo augimas“ (2025/2120(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 174, 195 ir 349 straipsnius,

– atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1028 dėl duomenų, susijusių su trumpalaikės būsto nuomos paslaugomis, rinkimo ir dalijimosi jais, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724[1],

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2024/2831 dėl darbo platformoje sąlygų gerinimo[2],

– atsižvelgdamas į 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo[3],

– atsižvelgdamas į 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą (ES) 2023/936 dėl Europos įgūdžių metų[4],

---

1 OL L, 2024/1028, 2024 4 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj.
2 OL L, 2024/2831, 2024 11 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2831/oj.
3 OL L 155, 2019 6 12, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/904/oj.
4 OL L 125, 2023 5 11, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/936/oj.

– atsižvelgdamas į 2025 m. gegužės 22 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2025/1021 dėl transporto nepritekliaus: įperkamo, prieinamo ir socialiai teisingo judumo užtikrinimas[5],

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 5 d. Komisijos komunikatą „Įgūdžių sąjunga“ (COM(2025)0090),

– atsižvelgdamas į 2025 m. vasario 26 d. Komisijos komunikatą „Švarios pramonės kursas. Bendros konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksmų gairės“ (COM(2025)0085),

– atsižvelgdamas į 2025 m. sausio 29 d. Komisijos komunikatą „ES konkurencingumo kelrodis“ (COM(2025)0030),

– atsižvelgdamas į 2023 m. liepos 20 d. Komisijos komunikatą „Bendros Europos turizmo duomenų erdvės kūrimas: dalijimosi duomenimis ir inovacijų skatinimas visoje turizmo ekosistemoje“ (C(2023)4787),

– atsižvelgdamas į 2021 m. gegužės 17 d. Komisijos komunikatą „Naujas požiūris į tvarią ES mėlynąją ekonomiką. ES mėlynosios ekonomikos transformavimas siekiant tvarios ateities“ (COM(2021)0240),

– atsižvelgdamas į 2021 m. kovo 4 d. Komisijos komunikatą „Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas“ (COM(2021)0102),

– atsižvelgdamas į 2020 m. liepos 1 d. Komisijos komunikatą „Europos įgūdžių darbotvarkė, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo“ (COM(2020)0274),

– atsižvelgdamas į 2020 m. gegužės 27 d. Komisijos komunikatą „Proga Europai atsigauti ir paruošti dirvą naujai kartai“ (COM(2020)0456) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „Europos ekonomikos gaivinimo poreikių nustatymas“ (SWD(2020)0098),

– atsižvelgdamas į 2020 m. gegužės 20 d. Komisijos komunikatą „2030 m. ES biologinės įvairovės strategija. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą“ (COM(2020)0380),

– atsižvelgdamas į 2020 m. gegužės 13 d. Komisijos komunikatą „Turizmas ir transportas 2020 m. ir vėliau“ (COM(2020)0550) ir į priimtą turizmo ir transporto dokumentų rinkinį,

– atsižvelgdamas į 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikatą

---

5 OL L, 2025/1021, 2025 5 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/1021/oj.

„Europos žaliasis kursas“ (COM(2019)0640),

– atsižvelgdamas į 2018 m. gegužės 22 d. Komisijos komunikatą „Nauja Europos kultūros darbotvarkė“ (COM(2018)0267),

– atsižvelgdamas į 2017 m. spalio 24 d. Komisijos komunikatą „Sustiprinta ir atnaujinta strateginė partnerystė su ES atokiausiais regionais“ (COM(2017)0623),

– atsižvelgdamas į 2016 m. birželio 2 d. Komisijos komunikatą „Europos bendro vartojimo ekonomikos darbotvarkė“ (COM(2016)0356) ir į 2017 m. birželio 15 d. Parlamento rezoliuciją šiuo klausimu[6],

– atsižvelgdamas į 2014 m. vasario 20 d. Komisijos komunikatą „ES ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo plėtojant pakrančių ir jūrų turizmą strategija“ (COM(2014)0086) ir į 2017 m. kovo 30 d. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą dėl jūrų turizmo (SWD(2017)0126),

– atsižvelgdamas į 2010 m. birželio 30 d. Komisijos komunikatą „Turistų lankomiausias žemynas – Europa. Nauja turizmo politika“ (COM(2010)0352) ir į Parlamento 2011 m. rugsėjo 27 d. rezoliuciją dėl šio komunikato[7],

– atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 30 d. Komisijos komunikatą „Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija: stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios kaimo vietovės iki 2040 m.“ (COM(2021)0345),

– atsižvelgdamas į 2022 m. vasario 4 d. Komisijos ataskaitą „Turizmo pertvarkos planas“ ir jos 2023 ir 2024 m. vertinimo ataskaitas,

– atsižvelgdamas į 2022 m. rugsėjo 21 d. Komisijos ataskaitą „Nesubalansuotas turizmo augimas paskirties vietos lygmeniu – pagrindinės priežastys, poveikis, esami sprendimo būdai ir geroji patirtis. Galutinė ataskaita“,

– atsižvelgdamas į Komisijos 2020 m. birželio 11 d. ataskaitą „2020 m. ES mėlynosios ekonomikos ataskaita“,

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. birželio 7 d. rezoliuciją „ES salos ir sanglaudos politika: dabartinė padėtis ir ateities uždaviniai“[8],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. gruodžio 14 d. rezoliuciją dėl Naujosios Europos kultūros darbotvarkės ir ES tarptautinių kultūrinių ryšių strategijos įgyvendinimo[9],

---

6 OL C 331, 2018 9 18, p. 125.
7 OL C 56 E, 2013 2 26, p. 41.
8 OL C 493, 2022 12 27, p. 48.
9 OL C 177, 2023 5 17, p. 78.

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. kovo 25 d. rezoliuciją dėl ES tvaraus turizmo strategijos parengimo[10],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. birželio 19 d. rezoliuciją dėl transporto ir turizmo 2020 m. ir vėliau[11],

– atsižvelgdamas į savo 2019 m. spalio 24 d. rezoliuciją dėl neigiamo įmonės „Thomas Cook Group“ bankroto poveikio ES turizmui[12],

– atsižvelgdamas į 2018 m. lapkričio 14 d. rezoliuciją „2021–2027 m. daugiametė finansinė programa. Parlamento pozicija siekiant susitarimo“[13],

– atsižvelgdamas į savo 2015 m. spalio 29 d. rezoliuciją dėl naujų turizmo skatinimo Europoje iššūkių ir koncepcijų[14],

– atsižvelgdamas į savo 2015 m. rugsėjo 8 d. rezoliuciją dėl integruoto požiūrio į Europos kultūros paveldą[15],

– atsižvelgdamas į savo 2011 m. spalio 25 d. rezoliuciją dėl žmonių su negalia judumo ir įtraukties ir 2010–2020 m. Europos strategijos dėl negalios[16] ir į 2020 m. birželio 18 d. rezoliuciją dėl Europos strategijos dėl negalios po 2020 m.[17],

– atsižvelgdamas į 2022 m. gruodžio 1 d. Tarybos išvadas dėl 2030 m. Europos turizmo darbotvarkės,

– atsižvelgdamas į 2021 m. gegužės 27 d. Tarybos išvadas „Turizmas Europoje kitą dešimtmetį – darnus, atsparus, skaitmeninis, pasaulinis ir socialinis“,

– atsižvelgdamas į 2025 m. gruodžio 10 d. Europos regionų komiteto nuomonę „Tvaraus ir atsparaus turizmo Europos Sąjungoje siekis. Subalansuoto ir pritaikomojo valdymo strategija“[18],

– atsižvelgdamas į 2025 m. vasario 27 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę „Turizmas ES. Tvarumas kaip ilgalaikio konkurencingumo varomoji jėga“[19],

---

10 OL C 494, 2021 12 8, p. 106.
11 OL C 362, 2021 9 8, p. 55.
12 OL C 202, 2021 5 28, p. 73.
13 OL C 363, 2020 10 28, p. 179.
14 OL C 355, 2017 10 20, p. 71.
15 OL C 316, 2017 9 22, p. 88.
16 OL C 131 E, 2013 5 8, p. 9.
17 OL C 362, 2021 9 8, p. 8.
18 OL C, C/2026/761, 2026 2 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/761/oj.
19 OL C, C/2025/2014, 2025 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2014/oj.

– atsižvelgdamas į JT asmenų su negalia teisių konvenciją,

– atsižvelgdamas į ES turizmo rodiklių suvestinę,

– atsižvelgdamas į turizmo tvarumo vertinimo statistikos sistemą,

– atsižvelgdamas į Europos socialinių teisių ramstį[20],

– atsižvelgdamas į 2023 m. spalio 31 d. Palmos deklaraciją „Kelias link socialiai tvaraus turizmo ES“, kurį pasirašė ES valstybių narių turizmo ministrai,

– atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 3 d. Europos deklaraciją dėl dviračių transporto[21],

– atsižvelgdamas į 2018 m. rugsėjo 18 d. JT Pasaulio turizmo organizacijos ataskaitą „Perteklinis turizmas? Miesto turizmo augimo supratimas ir valdymas neapsiribojant suvokimu“,

– atsižvelgdamas į UNESCO pasaulio paveldo išteklių vadovus, įskaitant 2002 m. vadovą „Turizmo valdymas pasaulio paveldo objektuose: praktinis vadovas pasaulio paveldo objektų valdytojams“ ir susijusias rekomendacijas dėl lankytojų elgesio valdymo,

– atsižvelgdamas į Pasaulinį turizmo etikos kodeksą[22],

– atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 17 d. Enrico Lettos pranešimą „Daug daugiau nei rinka“,

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 9 d. Mario Draghi pranešimą „Europos konkurencingumo ateitis“,

– atsižvelgdamas į Transporto ir turizmo komiteto užsakytą 2018 m. spalio 15 d. tyrimą „Perteklinis turizmas: poveikis ir galimos atsakomosios priemonės“,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Transporto ir turizmo komiteto pranešimą (A10-0078/2026),

A. kadangi turizmas tiesiogiai sukuria apie 5 proc. ES BVP ir yra svarbus socialinis ir ekonominis sektorius pridėtinės vertės, užimtumo ir regioninės sanglaudos požiūriu, turintis stiprų didinamąjį poveikį įvairiuose sektoriuose; kadangi, atsižvelgus į

---

20 OL C 428, 2017 12 13, p. 10.

21 OL C, C/2024/2377, 2024 4 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2377/oj.

22 JT Pasaulio turizmo organizacija, „Pasaulinis atsakingo turizmo etikos kodeksas. Atsakingos ir tvarios turizmo plėtros gairės“, 1999 m. spalio 1 d.

netiesioginį ir šalutinį poveikį, bendras šio sektoriaus indėlis padidėja iki maždaug 10 proc. ES BVP; kadangi kai kuriose šalyse ir regionuose turizmas sukuria dar didesnę užimtumo ir BVP dalį, remdamas regionų vystymąsi ir nelygybės mažinimą; kadangi 90 proc. ES turizmo sektoriaus sudaro mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ), įskaitant šeimos verslo įmones, kurios yra ypač pažeidžiamos krizių atveju; kadangi ES turizmo pramonę sudaro apie 2,3 mln. MVĮ ir joje dirba apie 12,3 mln. žmonių; kadangi, nepaisant vyraujančių ekonominių ir geopolitinių sunkumų[23], Europa išlieka pasauline lydere turizmo srityje ir turistų lankomiausiu regionu, ir numatoma, kad šis sektorius, 2025 m. pradžioje[24] įgavęs stiprų pagreitį, prie ES BVP prisidės 10,5 proc.;

B. kadangi turizmo ekonominei vertei vis didesnį iššūkį kelia socialinės, kultūrinės ir aplinkos apsaugos sąnaudos, įskaitant būsto rinkos spaudimą, didesnes gyventojų pragyvenimo išlaidas, gyvenamųjų erdvių susiskaidymą, netvarų išteklių naudojimą ir didėjantį spaudimą pagrindinei infrastruktūrai; kadangi dešimtmečius trukęs į apimtį orientuotas augimas kartu su reguliavimo ir valdymo spragomis paskatino nesubalansuotą turizmą; kadangi dėl šios dinamikos reikia geresnio valdymo ir pažangaus, tvaraus ir vietos sąlygoms pritaikyto paklausos valdymo; kadangi turizmas pats savaime nėra problema ir siekiant užkirsti kelią turizmo fobijai reikia priimti holistinę strategiją, kurioje ekonomikos augimas būtų derinamas su socialine gerove, aplinkos apsauga, kultūros paveldo apsauga ir ilgalaikiu teritoriniu atsparumu;

C. kadangi turizmo ekosistema apima daugybę sektorių, įskaitant transporto sektorių, kelionių agentūras ir kelionių organizatorius, paramos paslaugas, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugas, menus ir pramogas ir sportą bei pramoginę veiklą, ir kadangi labai svarbu sudaryti sąlygas jų nuosekliai plėtrai ir atsparumui;

D. kadangi dėl didėjančių būsto nuomos išlaidų visoje ES didėja būsto nesaugumas ir socialinė atskirtis; kadangi padėtis ypač opi turistų gausiai lankomose vietovėse, kuriose įperkamo būsto trūkumas trukdo pritraukti ir išlaikyti sezoninius ir nuolatinius turizmo sektoriaus darbuotojus ir ypač svarbius viešojo sektoriaus specialistus; kadangi trumpalaikė nuoma daro vis didesnę įtaką būsto įperkamumui, vietos bendruomenių veikimui, MVĮ konkurencingumui turizmo ekosistemoje ir vienodų sąlygų bendrojoje rinkoje užtikrinimui; kadangi trumpalaikės nuomos sprendimai turi būti pritaikyti prie kiekvienos konkrečios situacijos, visų pirma imantis veiksmų vietos lygmeniu;

---

23 Europos kelionių komisija, „European travel maintains momentum in early 2025 despite rising global uncertainty“, 2025 m. gegužės 7 d.

24 Pasaulio kelionių ir turizmo taryba, „Travel and Tourism to Create 4.5MN New Jobs across the EU by 2035“, 2025 m. balandžio 9 d.

E. kadangi tvaraus turizmo koncepcija yra labai svarbi skatinant sektoriaus konkurencingumą, saugant Europos kultūros ir gamtos paveldą, įskaitant geografines nuorodas, ir derinant lankytojų ir vietos bendruomenių poreikius; kadangi darnumas grindžiamas trimis tarpusavyje susijusiais ramsčiais – ekonominiu, socialiniu ir aplinkos – iš kurių nė vienas negali būti vertinamas atskirai;

F. kadangi turizmo sektoriaus socialinis tvarumas apima sąžiningą ekonominės naudos paskirstymą (be kita ko, įvairinant turizmo srautus ir mažinant jų sezoniškumą), taip pat pagarbą gyventojų teisėms, poreikiams ir gerovei, kultūros paveldo ir bendruomenės sanglaudos išsaugojimą bei kokybiškų darbo vietų su sąžiningomis įdarbinimo sąlygomis kūrimą; kadangi turizmo sezoniškumas toliau prisideda prie ekonominio nestabilumo, darbo jėgos trūkumo ir spaudimo vietos bendruomenėms; kadangi socialiniu požiūriu tvaraus turizmo plėtra turėtų stiprinti vietos bendruomenes, o ne daryti joms nederamą spaudimą;

G. kadangi ES yra visapusiškai įsipareigojusi įgyvendinti JT Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ir jos 17 darnaus vystymosi tikslų (DVT), kuriuos JT patvirtino 2015 m. rugsėjo mėn.; kadangi Eurostatas stebi ES pažangą siekiant DVT pagal 102 rodiklių rinkinį; kadangi turizmas gali tiesiogiai prisidėti siekiant kelių DVT;

H. kadangi klimato kaita daro vis didesnį poveikį turizmui, todėl svarbu atitinkamai pritaikyti turizmo veiklą, planus, produktus ir infrastruktūrą; kadangi tvarumas ir atsparumas turizmo sektoriuje tebėra nevienodas nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, o valstybės narės, vietos subjektai ir privačiojo sektoriaus suinteresuotieji subjektai, taikydami tvarią praktiką, ir toliau daugiausia remiasi savanorišku dalyvavimu;

I. kadangi turizmas turėjo įtakos formuojant teritorinę dinamiką daugelyje ES regionų; kadangi dėl regioninio požiūrio į šios veiklos organizavimą ir plėtojimą susiformavo įvairios konfigūracijos, kurios daro poveikį jų augimo ir gerovės trajektorijoms; kadangi atokiems, atokiausiems, kaimo, periferiniams, retai apgyvendintiems ir salų regionams ir tam tikroms pakrančių vietovėms būdingi unikalūs ir įvairūs ypatumai, įskaitant aplinkos pažeidžiamumą, geografinę izoliaciją, atjungimą ir priklausomybę nuo išorės išteklių, todėl reikia politikos metodų, pritaikytų prie jų konkrečių ypatumų;

J. kadangi kelionėms ir turizmui labai svarbios transporto jungtys, sujungiančios žmones su vietomis, kultūromis ir patirtimis; kadangi vis dėlto dabartiniai kelionių ir turizmo modeliai kelia didelių iššūkių, atsižvelgiant į tai, kad 80 proc. keliautojų lankosi tik 10 proc.

pasaulio lankytinų vietų[25]; kadangi kaimo turizmo ir turizmo šalies viduje skatinimas taikant pritaikytas strategijas galėtų sumažinti pernelyg didelį spaudimą perpildytoms pakrančių vietovėms keliose valstybėse narėse; kadangi daugelis periferinių, kaimo, atokių, atokiausių ir salų regionų tebėra nepakankamai lankomi dėl savo geografinės izoliacijos, ribotos infrastruktūros, mažesnio transporto paslaugų masto ne piko laikotarpiais ir didelių išlaidų bei laiko, kurio reikia norint iki jų nukeliauti, sąnaudų; kadangi ES atokiausių regionų nuolatiniai geografiniai ir susisiekimo apribojimai lėmė struktūrinę priklausomybę nuo oro ir jūrų transporto ir susidariusią rinkos koncentraciją, o visa tai daro tiesioginį poveikį tvaraus turizmo plėtrai; kadangi veiksminga krovinių logistika yra vienas iš pagrindinių turizmo paslaugų periferinėse vietovėse veiksnių;

K. kadangi turizmo sektoriuje didžiausią anglies pėdsako dalį išskiria transportas; kadangi tvaraus turizmo neįmanoma užtikrinti be tvaraus judumo, įskaitant daugiarūšį įvairinimą, tinkamai atsižvelgiant į Europos fizinius ir geografinius suvaržymus, kurie daro įtaką tinkamų ir tvarių transporto galimybių prieinamumui ir pasirinkimui; kadangi, nepaisant to, kad kelionės geležinkeliais šiuo metu sudaro tik apie 10 proc. kelionių, t. y. gerokai mažiau nei kelionių kelių transportu (64 proc.) ir kelionių oro transportu (17 proc.), naujausi tyrimai rodo, kad 82 proc. europiečių yra pasirengę rinktis ekologiškesnes keliones[26]; kadangi keltai gali teikti svarbias viešąjį interesą atitinkančias transporto paslaugas, jais užtikrinant įperkamas, reguliarias ir visus metus teikiamas susisiekimo paslaugas, visų pirma salose ir atokiuose regionuose;

L. kadangi specializuoto turizmo (gastronomijos, vyno, alaus, jūrų, kultūrinio, religinio, paveldo, medicinos, sveikatingumo, sporto, dviračių, nardymo, žemės ūkio, sidabro, ekologinio, regeneracinio ir kt.) plėtra periferiniams, atokiems ir atokiausiems regionams suteikia naujų galimybių parodyti savo unikalų kraštovaizdį, vandens telkinius ir paveldą įgyvendinant konkrečioms vietovėms pritaikytas ir temines vystymosi strategijas; kadangi specializuoto turizmo augimą reikia remti investuojant į būtiną infrastruktūrą; kadangi šios kintančios turizmo tendencijos gali sustiprinti sektoriaus tvarumą, pratęsdamos keliones ne sezono metu, išsklaidydamos lankytojų srautus ir stiprindamos gamtos ir kultūros paveldo apsaugą, taip pat generuodamos papildomas pajamas atokiuose, retai apgyvendintuose ir salų regionuose;

M. kadangi apie 25 proc. europiečių gyvena su negalia arba yra riboto

---

25 Greenwood G., „How connectivity is shaping the future of global tourism“, World Travel Market Global Hub, 2025 m. sausio 14 d., https://hub.wtm.com/blog/connectivity-shaping-future-global-tourism/.

26 Europos Komisija: Komunikacijos generalinis direktoratas, „Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 499:europiečių požiūris į turizmą“, 2021 m. gruodžio 6 d.

judumo; kadangi, Eurostato duomenimis, prognozuojama, kad 60 metų ir vyresnių ES gyventojų dalis, kuri šiuo metu siekia 21 proc., iki 2030 m. padidės iki 30 proc.; kadangi specialūs veiksmai investuojant į prieinamas ir visoms amžiaus grupėms tinkamas turizmo paslaugas yra išskirtinė galimybė padidinti konkurencingumą, pagerinti kokybę ir palaikyti ištisus metus trunkančią paklausą;

N. kadangi išmaniuoju turizmu siekiama stiprinti turizmo vietovių valdymą, didinti lankytojų pasitenkinimą ir užtikrinti ilgalaikę vertę vietos bendruomenėms[27]; kadangi išmanusis turizmas priklauso nuo duomenų prieinamumo, analizės ir veiksmingo naudojimo; kadangi ES duomenų ekosistema tebėra susiskaidžiusi; kadangi Europos turizmo duomenų erdvės iniciatyva siekiama panaikinti šį susiskaidymą ir dėl to susidariusią rinkos koncentraciją, sukuriant saugią, tarpusavyje susietą dalijimosi duomenimis platformą, kad būtų remiamas sektoriaus tvarumas ir atsparumas, laikantis turizmo pertvarkos trajektorijos;

O. kadangi, nepaisant ES turizmo rodiklių suvestinės žinių portalo ir ES turizmo platformos, ES vis dar trūksta veiksmingos ir pakankamai plataus užmojo suderintos sistemos turizmo poveikiui, įskaitant anglies pėdsaką, taip pat tvarumą ir atsparumą valstybėse narėse apskritai, įvertinti;

P. kadangi BVP grindžiami ir agreguoti veiklos rezultatų rodikliai nevisiškai atspindi realų turizmo socialinį ir teritorinį poveikį bei poveikį aplinkai; kadangi turizmas turėtų būti vertinamas ne tik pagal apimties augimą, bet ir pagal tvarumo rodiklius, pvz., socialinę sanglaudą, ilgalaikį teritorinį tvarumą ir aplinkosauginį naudingumą, o nustatant lankytinų vietų ribas, lankytojų skaičiaus ribas ir planuojant infrastruktūrą turėtų būti atsižvelgiama į teritorinį turizmo intensyvumą ir biologinės įvairovės apsaugą, taip sėkmę susiejant su vertybėmis grindžiamais vystymosi modeliais;

Q. kadangi ribotas dalijimasis duomenimis ir izoliuotos operacijos pagrindiniuose transporto sektoriuose kenkia daugiarūšio transporto pajėgumams ir trukdo sklandžiai keliauti daugiarūšiu transportu visoje ES[28], o pagrindinė kliūtis vis dar yra galimybė užsakyti tokias keliones;

R. kadangi turizmo sektorius yra imlus darbui ir jame sukuriama apie 5 proc. visų ES darbo vietų, tačiau jis susiduria su dideliais iššūkiais, įskaitant 21 proc. laikinojo įdarbinimo lygį; kadangi šis sektorius yra svarbus darbo vietų šaltinis, ypač jaunimui, moterims ir migrantams darbuotojams, kurie susiduria su sunkumais patekdami į darbo rinką;

---

27 „EU guide on data for tourism destinations.Smart Tourism Destinations“, 2022 m. liepos mėn.

28 Europos vartotojų organizacija, „Mind the gap – Making the multimodal journey the easy journey“, 2023 m. kovo 22 d.

kadangi turizmas priklauso nuo kvalifikuotos ir atsidavusios darbo jėgos, kuri užtikrina kokybiškas paslaugas ir autentišką lankytojų patirtį; kadangi darbo vietų kokybės gerinimas užtikrinant teisingą darbo užmokestį, stabilų užimtumą ir geresnes darbo sąlygas gali padidinti įdarbinimo ir išlaikymo lygį, remiant sektoriaus perėjimą prie tvarios, didelės pridėtinės vertės plėtros, kartu sprendžiant darbo jėgos trūkumo ir socialinio tvarumo problemas;

S. kadangi nuo turizmo priklausomai regioninei ekonomikai kyla didesnė paklausos sukrėtimų ir nepastovaus darbo rizika, todėl ekonominis įvairinimas ir reindustrializacija yra labai svarbūs stabilumui ir ilgalaikei plėtrai; kadangi dėl pernelyg didelio kliovimosi sezoniniu turizmu regionams kyla rizika įstrigti vystymosi modelyje, kuris riboja našumo augimą, inovacijas ir didesnės pridėtinės vertės sektorių atsiradimą;

T. kadangi didžiuliam skaičiui – 92 proc. – turizmo sektoriuje veikiančių MVĮ sunku pasamdyti kvalifikuotų darbuotojų[29]; kadangi dėl šio sektoriaus įgūdžių trūkumo – problemos, kuri kilo dar prieš COVID-19 pandemiją ir išlieka nepaisant aukšto nedarbo lygio ES, – reikia sparčiai skatinti perkvalifikavimą ir kvalifikacijos kėlimą, kad būtų ugdomi į ateitį orientuoti įgūdžiai, taip pat žalieji, skaitmeniniai, valdymo, socialiniai ir kultūriniai gebėjimai, kuriais didinamas turizmo atsparumas[30] ir kurie yra labai svarbūs jo konkurencingumui[31]; kadangi, siekiant gerinti įgūdžius ir užtikrinti, kad turizmo pramonė išliktų patraukliu ir konkurencingu darbdaviu, reikia tikslinių priemonių, įskaitant tvarias viešąsias ir privačiąsias investicijas, taip pat MVĮ prieinamas ES finansavimo priemones;

U. kadangi moterys sudaro daugiau kaip pusę ES turizmo sektoriaus darbo jėgos, tačiau joms vis dar nepakankamai atstovaujama vadovaujamose ir sprendimų priėmimo pareigose ir pernelyg daug jų dirba mažiau apmokamą, neoficialų ar mažų garantijų darbą, dažnai neturėdamos tinkamos darbo vietos garantijos ir socialinės apsaugos; kadangi tokia nelygybė kenkia moterų ekonominiam įgalėjimui ir trukdo turizmo sektoriaus konkurencingumui, o tai rodo, kad į būsimą ES tvaraus turizmo strategiją reikia integruoti tvirtą lyčių lygybės aspektą;

V. kadangi net ir skaitmeniniame amžiuje turizmas klesti dėl žmonių ryšio; kadangi socialiniai emociniai įgūdžiai yra gyvybiškai svarbūs įtraukiam turizmui, tačiau jie tebėra nepakankamai vertinami,

---

29 Europos Komisija, Judumo ir transporto generalinis direktoratas, „Darbo vietos ir įgūdžiai turizmo sektoriuje“.

30 HOTREC Hospitality Europe, „Labour shortages in the hospitality sector: forward-thinking and practices sharing“, 2022 m. rugsėjo mėn.

31 Silva, S. et al., „The Value of Skills for a Sustainable Tourism and Hospitality Industry“, Tourism Hospitality, Nr. 6(1), 2025 m. sausio 23 d.

nepakankamai ugdomi ir nepakankamai apmokami, o tai tiesiogiai veikia lankytojų patirties kokybę ir vietos bendruomenių gerovę;

W. kadangi kultūra, paveldas ir tapatybė yra tvaraus ir atsakingo ES turizmo produkto ramsčiai, o savanoriai ir vietos bendruomenės atlieka labai svarbų vaidmenį išsaugant ir propaguojant kiekvienos valstybės narės gyvąjį paveldą, įskaitant tvarias kultūros tradicijas ir vietos kalbas; kadangi kultūros paveldo apsauga, išsaugojimas ir propagavimas gali skatinti tarpkultūrinius ryšius, susitaikymą ir kultūrinį sambūvį; kadangi norint apsaugoti kultūros paveldą, reikia aktyviai valdyti turistų srautus, apsaugoti pažeidžiamas vietas, o vietos bendruomenes įtraukti į sprendimų priėmimo procesus;

X. kadangi skaitmeninės inovacijos, be kita ko, interaktyvios žemėlapių priemonės, imersijos technologijos, išplėstinė realybė, bendruomenių skaitmeninės platformos ir fizinio pasaulio ir skaitmeninių technologijų samplaika grindžiama (angl. „phygital“) patirtis gali praplėsti prieigą prie vietos paveldo, remti MVĮ ir sudaryti sąlygas lankytojams aktyviau sąveikauti su autentiškomis kultūrinėmis ekosistemomis, įskaitant alaus gamybos tradicijas ir vietos amatus;

Y. kadangi kaimo turizmas ir iniciatyvos „nuo ūkio iki stalo“ bei „nuo lauko iki stalo“ kuria tikras vertės grandines, o ne paprastas tiekimo grandines, suteikdami lankytojams neprilygstamą autentiškumo patirtį, kartu stiprindami kaimo ekonomiką, remdami vietos gamintojus ir skatindami aplinkos priežiūrą; kadangi tokios iniciatyvos vis labiau pripažįstamos kaip kokybiško ir tvaraus turizmo plėtros ES ramstis;

Z. kadangi Europos parodų ir verslo renginių pramonė, pripažinta pasauline lydere, yra vienas iš pagrindinių turizmo pramonės segmentų ir pagrindinė ekonomikos varomoji jėga, remianti darbo vietų kūrimą, regioninę plėtrą, investicijas į infrastruktūrą ir tarpsektorinį augimą;

AA. kadangi ES ekologinis ženklas, vienas iš kelių tvarumo standartų, šiuo metu yra taikomas tik turistų apgyvendinimui, o ne visai turizmo vietų vertės grandinei, ir, nors turistų apgyvendinimo įstaigose šis ženklas naudojamas vis dažniau, jo bendras poveikis rinkai tebėra nedidelis; kadangi sertifikavimas turi būti neatsiejamas nuo vykdytinų pareigų, skaidrumo tiekimo grandinėse ir poveikio aplinkai stebėsenos, siekiant išvengti ekomanipuliavimo;

AB. kadangi, nepaisant priimtos Vienkartinių plastikinių gaminių direktyvos[32], didelė dalis turizmo ir apgyvendinimo bei maitinimo paslaugų sektorių plastiko atliekų vis dar nepatenka į jos

---

[32] 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo (OL L 155, 2019 6 12, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/904/oj).

reglamentavimo sritį;

AC. kadangi ES turizmo pramonė turėtų pereiti prie žiedinės ekonomikos modelio, gerindama išteklių naudojimo efektyvumą tokiose srityse kaip atliekos, vanduo, maistas, judumas ir energijos valdymas; kadangi, siekiant užtikrinti šį perėjimą, reikia taikyti atsakingos gamybos ir vartojimo praktiką, įskaitant vietinių produktų naudojimą apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriuje, mažinti atliekų srautus, pakartotinai naudoti išteklius ir apsaugoti vietos ekosistemas; kadangi duomenimis grindžiamos planavimo, stebėsenos ir valdymo priemonės yra labai svarbios siekiant remti šį perėjimą ir gerinti ilgalaikį turizmo vietovių tvarumą ir atsparumą;

AD. kadangi turizmo pripažinimas viena iš 14 Europos strateginių pramonės ekosistemų[33] rodo, kad reikia pereiti nuo prielaidų apie jam būdingą atsparumą[34] prie holistinės Europos strategijos, grindžiamos tvirtu politikos koordinavimu, atspindinčios sektoriaus kompleksinį pobūdį bei remiamos tikslingu ir veiksmingu finansavimu;

AE. kadangi Komisija pranešė, kad netrukus pirmą kartą bus paskelbta ES tvaraus turizmo strategija, o tai atveria reikšmingą galimybę kurti nuoseklią ir į ateitį orientuotą tvarią sektoriaus sistemą; kadangi šia iniciatyva turėtų būti siekiama užtikrinti, kad būsimas augimas atitiktų platesnius ES klimato srities ir socialinius tikslus, kartu nesukuriant neproporcingos administracinės ar finansinės naštos MVĮ; kadangi patikimas Europos turizmo prekių ženklas yra strateginis turtas, kuris gali sustiprinti Europos konkurencinį pranašumą skatindamas tvarius, kokybiškus ir gausius patirtimi pasiūlymus, kartu remdamas turistų srautų išsklaidymą ir sezoniškumo valdymą;

AF. kadangi labai svarbu dar kartą patvirtinti, kad turizmas yra svarbus ir strateginis ekonomikos sektorius, kuriuo puoselėjama Europos tapatybė, ir kadangi jis neturėtų būti laikomas nereikšminga ekonomikos dalimi; kadangi, atsižvelgiant į kompleksinį turizmo sektoriaus pobūdį, reikalingas patikimas politinis ir administracinis koordinavimas; kadangi specialiu tvaraus turizmo generaliniu direktoratu, kuriam būtų suteikti tinkami ištekliai, būtų galima garantuoti integruotą institucinį požiūrį, gerinti esamų finansavimo programų valdymą ir spręsti dabartinio fragmentiško Europos valdymo šiame sektoriuje problemą;

AG. kadangi tikslinis ES finansavimas, įskaitant bandomuosius projektus

---

33 2021 m. gegužės 5 d. Komisijos komunikatas „Naujosios 2020 m. pramonės strategijos atnaujinimas. Bendrosios rinkos stiprinimas siekiant Europos ekonomikos atsigavimo“, COM(2021)0350.

34 Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija, „Building strong and resilient tourism destinations“, „OECD Tourism Papers“, 2025/03, leidykla „OECD Publishing“, Paryžius, 2025, p. 6–8.

ir parengiamuosius veiksmus, taip pat paramą pagal programas, pvz., Bendrosios rinkos programą, programą „Kūrybiška Europa“, INTERREG, Skaitmeninės Europos programą ir programą „Europos horizontas“, yra labai svarbus sudarant sąlygas vietos institucijoms, MVĮ ir kultūros subjektams išbandyti novatoriškus kultūros turizmo modelius, kurti skaitmenines priemones, stiprinti teminius tinklus ir didinti sėkmingų iniciatyvų mastą visuose regionuose; kadangi Parlamentas nuolat ragina į ES bendrąjį biudžetą įtraukti turizmui skirtą biudžeto eilutę; kadangi būsimos derybos dėl 2028–2034 m. daugiametės finansinės programos (DFP) laiku suteikia galimybę užtikrinti ilgalaikį ir stabilų specialų turizmo finansavimą; kadangi nauji pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl 2028–2034 m. DFP atliks svarbų vaidmenį remiant perėjimą prie švarios energijos, skaitmeninę transformaciją, įgūdžių ugdymą, tvarumą ir bendrą turizmo ekosistemos konkurencingumą visuose ES regionuose;

Nuo izoliacijos prie galimybių: geresnis susisiekimas – tvaraus regioninio turizmo augimo katalizatorius

1. patvirtina, kad susisiekimas yra išankstinė Sutartyse įtvirtintos judėjimo laisvės sąlyga; pabrėžia, kad glaudus susisiekimas yra labai svarbus siekiant subalansuoti turizmą ir išplėsti jo teikiamą naudą nepakankamai aptarnaujamoms vietovėms, sumažinant spaudimą pernelyg gausiai lankomoms populiarioms vietovėms ir remiant vietos ekonomikos atgaivinimą; ragina Komisiją ir valstybes nares pripažinti, kad prieinamas, įperkamas ir patikimas susisiekimas yra esminė paslauga, kuria grindžiama judėjimo laisvė, nes be priemonių judėti nėra judėjimo laisvės; pasisako už tai, kad būtų nustatyti aiškūs, išmatuojami ir reguliariai atnaujinami lyginamieji indeksai, pagal kuriuos būtų vertinamas tvarių kelionių galimybių prieinamumas, įperkamumas ir kokybė, įskaitant pažangą siekiant įtraukaus judumo be kliūčių asmenims su negalia ir riboto judumo asmenims, taip pat atokiuose, atokiausiuose, kaimo, periferiniuose, retai apgyvendintuose ir salų regionuose, ypatingą dėmesį skiriant mažoms saloms; pažymi, kad tokie lyginamieji indeksai yra labai svarbūs užtikrinant visus metus teikiamas susisiekimo paslaugas, remiant vietos bendruomenes ir MVĮ ir apsaugant ilgalaikį nuo turizmo priklausančių regionų atsparumą; be to, pabrėžia lyginamųjų indeksų svarbą padedant Komisijai ir valstybėms narėms teikti pirmenybę su turizmu susijusioms investicijoms į infrastruktūrą, kuriomis siekiama stiprinti teritorinę sanglaudą, paskirstyti turizmo srautus ir sumažinti spaudimą perpildytoms populiarioms vietovėms;

2. atkreipia dėmesį į neproporcingą pagrindinių vežėjų ir skaitmeninių platformų įtaką valdant rinkos tendencijas, darant poveikį vartotojų pasirinkimui ir keliant turizmo vietoms ir apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų įmonėms didelę struktūrinę riziką; ragina Komisiją atlikti tyrimą, kuriame būtų išnagrinėta turizmo sektoriaus priklausomybė nuo dominuojančių subjektų, turinčių didelę įtaką

transporto ir turizmo sektoriuose, įskaitant apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektorių, įvertinta grėsmė susisiekimui, sąžiningai kainodarai, sąžiningoms sąlygoms visiems verslo klientams, užimtumo sąlygoms, paslaugų tęstinumui ir ilgalaikiam turizmo vietų atsparumui, ypatingą dėmesį skiriant struktūrinei rizikai kaimo, atokiuose ir salų regionuose; be to, ragina Komisiją atliekant tyrimą įvertinti veiksmus, kuriais būtų sprendžiama rinkos koncentracijos ir nepagrįsto kainų personalizavimo problema, stiprinamas skaidrumas, sąžininga konkurencija ir vartotojų apsauga, taip pat didinamas MVĮ ir vietos veiklos vykdytojų konkurencingumas, be kita ko, prireikus taikant tinkamas teisines, reguliavimo ir finansines priemones;

3. mano, kad veiksmingos transporto jungtys yra tvaraus, konkurencingo ir atsparaus ES turizmo sektoriaus pagrindas, mažinantis spaudimą populiarioms lankytinoms vietovėms, veikiančioms visu pajėgumu arba jį viršijančioms, kartu atveriantis galimybes patekti į mažiau žinomas, naujas lankytinas vietas bei nukreipiantis į jas lankytojų srautus ir teisingiau paskirstantis ekonominę naudą; ragina gerinti susisiekimą ir prieinamumą, ypač atokiuose ir nepakankamai aptarnaujamuose ES regionuose, įskaitant salas, kad būtų skatinamas įtraukus augimas pasitelkiant tvarias keliones, skatinamas sezoniškumo mažinimas ir remiama regioninė plėtra;

4. kartu pastebi, kad daugelis naujų lankytinų vietų – nuo atokiausių teritorijų iki kaimo centrų, kalnų bendruomenių ir salų regionų – susiduria su unikaliais susisiekimo iššūkiais, ir pabrėžia, kad ES tvaraus turizmo strategijoje turi būti nustatyti pritaikyti paramos mechanizmai, atspindintys jų konkrečius profilius ir pažeidžiamumą, visų pirma siekiant stiprinti oro, jūrų ir sausumos jungtis, kuriomis palaikomas jų susisiekimas; primygtinai reikalauja, kad bet kokia susisiekimo plėtra būtų derinama su kokybiška infrastruktūra ir patikimomis paslaugomis, sudarant sąlygas lankytinoms vietoms valdyti naujus ar diversifikuotus turizmo srautus nepakenkiant prieinamumui ar įperkamumui gyventojams, ypač pirmiau nurodytuose pažeidžiamuose regionuose;

5. ragina išnagrinėti galimybes plačiau diegti viešųjų paslaugų įsipareigojimus, įskaitant daugiarūšio transporto konfigūracijas ir tarpvalstybinius naktinius traukinius, siekiant aptarnauti gyventojus bei lankytojus, ypač atokiuose ir atokiausiuose regionuose, pabrėžiant jų vaidmens svarbą stiprinant teritorinę ir socialinę sanglaudą;

6. atkreipia dėmesį į svarbų užbaigtų pagrindinių, išplėstų pagrindinių ir visuotinių transeuropinių transporto tinklų (TEN-T), kurį papildo įvairios tvarios transporto paslaugų galimybės, vaidmenį siekiant tolygesnio teritorinio turizmo pasiskirstymo ES, įskaitant paklausos ne sezono metu skatinimą; pabrėžia, kad siekiant pažangos TEN-T

srityje labai svarbu teikti pirmenybę tarpvalstybiniams projektams pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę (EITP), ir ragina kitoje DFP numatyti patikimą EITP biudžetą, kad būtų remiama tvari, prieinama ir tarpusavyje sujungta Europos transporto sistema, kuri yra vienodai svarbi turizmui visuose ES regionuose;

7. palankiai vertina 2028–2034 m. DFP pateiktuose pasiūlymuose dėl teisėkūros procedūra priimamo akto numatytas galimybes stiprinti ES paramą tvariam, konkurencingam ir atspariam turizmui; ypač atkreipia dėmesį į siūlomo reglamento dėl nacionalinės ir regioninės partnerystės plano[35] nuostatas, kuriomis tvarios turizmo paslaugos pripažįstamos konkrečiu tikslu ir atveriamos galimybės investuoti į skaitmeninę transformaciją, žiedinės ekonomikos metodus, tvarų judumą, įgūdžių ir darbo jėgos kvalifikacijos kėlimą, turizmo įvairinimą, prisitaikymą prie klimato kaitos ir turizmo vietovių valdymą; pripažįsta, kad siūlomu reglamentu, kuriuo įsteigiamas Europos konkurencingumo fondas,[36] sukuriamos perspektyvos remti tvarų turizmą, pasitelkiant perėjimą prie švarios energijos, pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą ir MVĮ konkurencingumo priemones; tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad į naująjį pasiūlymą dėl DFP vėl neįtraukta turizmui skirta ES programa ir atskira biudžeto eilutė, ir pažymi, kad tebėra neaišku dėl ES finansavimo prieinamumo antrinio ir kapiliarinio transporto tinklams, kurie yra būtini siekiant remti darnų turizmo sektoriaus vystymąsi, įvairinti turizmo srautus ir remti atokių, periferinių, atokiausių ir salų regionų prieinamumą, plėtoti; primygtinai tvirtina, kad, siekiant išvengti teritorinių skirtumų ir palaikyti ES socialinę ir teritorinę sanglaudą, kitoje DFP neturėtų būti nei marginalizuojamas daugelis regionų, nei mažinamas finansavimas projektams, integruotiems į pasaulinį tinklą; yra susirūpinęs dėl to, kad atokiausiems regionams skiriamas mažesnis bendras finansavimas, nepaisant to, kad jie yra labai nutolę nuo žemyno ir todėl jiems reikia saugaus susisiekimo ir tvarių investicijų; be to, pakartoja, kad ES salos ir atokiausi regionai, patiriantys didesnį konkurencinį spaudimą iš ES nepriklausančių regionų, yra gyvybiškai svarbūs ES regioninei turizmo ekonomikai ir turėtų gauti pakankamą EITP ir kitą finansavimą, kad gerintų susisiekimo infrastruktūrą, pritrauktų lankytojus ir užtikrintų, kad jų augimas taptų vis tvaresnis ir kad jie išliktų konkurencingi;

8. dar kartą patvirtina, kad tvariam turizmui skirtas ES finansavimas galėtų duoti didelę grąžą, nes padidėtų sektoriaus atsparumas, būtų

---

35 2025 m. liepos 16 d. Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo įsteigiamas 2028–2034 m. Europos klestėjimo ir saugumo fondas ekonominės, teritorinės ir socialinės sanglaudos, žemės ūkio ir kaimo plėtros bei žuvininkystės ir jūrų reikalams ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955 ir Reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509, (COM(2025)0565).

36 COM(2025)0555).

skatinama jo žalioji ir skaitmeninė pertvarka, laikantis ES politikos prioritetų, ir užtikrinamas tvarus, subalansuotas ir įtraukus augimas, taip pat ilgalaikis visų Europos lankytinų vietų konkurencingumas, įskaitant didesnę teritorinę ir socialinę sanglaudą periferiniuose, atokiausiuose ir salų regionuose; pabrėžia, kad tokios biudžeto eilutės sukūrimas yra labai svarbus siekiant užtikrinti veiksmingą būsimos ES tvaraus turizmo strategijos įgyvendinimą; tuo tarpu ragina atnaujinti ir peržiūrėti ES turizmo finansavimo vadovą, atsižvelgiant į kitą DFP;

9. ragina ES tvaraus turizmo strategijoje, taip pat kitoje DFP, teikti pirmenybę aiškiems finansavimo mechanizmams, kuriais būtų remiamas perėjimas prie tvaraus turizmo modelių regionuose, kuriuos veikia sezoniškumas, klimato kaita, demografinė įtampa, nuolatinis ar intensyvus lankytojų spaudimas, sumažėjęs patrauklumas, didelė sektorių specializacija ir turto degradacija, taip pat mažose, vidutinėse ir naujose lankytinose vietovėse, turinčiose didelį priėmimo potencialą, ir juos nustatyti; pabrėžia, kad tokiu finansavimu turėtų būti remiami bandomieji projektai, gebėjimų stiprinimas ir struktūrinė transformacija, pirmenybę teikiant tvariai infrastruktūrai, švariam susisiekimui, teritoriniam įvairinimui ir mokymo programoms, kuriomis stiprinami vietos specialistai ir padedama darbuotojams prisitaikyti prie naujų įgūdžių ir rinkos poreikių;

10. ragina Komisiją ir valstybes nares dėti visas pastangas į ES transporto politiką įtraukti tvarų judumą turizmo srityje, investuojant į paskutinės atkarpos jungtis, įskaitant viešąjį transportą ir aktyvų judumą, ir tvarius ir įperkamus miesto judumo sprendimus, kurie būtų naudingi tiek lankytojams, tiek gyventojams; ragina Komisiją teikti tikslinę paramą mažataršių ir netaršių transporto priemonių naudojimui turizmo sektoriuje, pvz., teikiant paskatas e. transporto priemonių išperkamajai nuomai ir įkrovimo infrastruktūrai, ypač salų, kaimo, kalnų ir atokiausiuose regionuose, kad būtų skatinamas darnus judumas ir mažinamas lankytojų aplinkosauginis pėdsakas; ragina Komisiją aktyviau propaguoti esamą ES turizmo platformą, sudarant palankesnes sąlygas lankytinoms vietoms keistis sėkmingais lankytojų valdymo modeliais ir geriausia patirtimi;

11. primena, kad šios pertvarkos tempas priklauso nuo tinkamos lankytinos vietos lygmens įkrovimo infrastruktūros, įskaitant greitojo įkrovimo sprendimus, galinčius patenkinti verslo, operacinius ir keleivių transporto poreikius, ir pabrėžia, kad tikslinė ES finansinė parama, grindžiama aiškiais lyginamaisiais indeksais, yra labai svarbi siekiant padidinti netaršių energijos šaltinių mastą visoje turizmo ekosistemoje ir užtikrinti, kad judumo priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas padėtų siekti klimato tikslų ir tvaraus turizmo vietovių valdymo; be to, pabrėžia, kad reikia užtikrinti tinkamą logistikos infrastruktūrą ir įvairiarūšio transporto jungtis, siekiant remti turizmo tiekimo grandines ir vietos ekonomikos ekosistemas;

12. ragina ES didesnę finansinę paramą skirti viešojo transporto paslaugoms stiprinti, sudarant sąlygas joms tapti labiau daugiarūšėms, prieinamoms, patikimoms, lanksčioms ir labiau pritaikytoms prie teritorinių aplinkybių, visų pirma salų ir atokiose vietovėse; pabrėžia, kad tokiomis paslaugomis turėtų būti užtikrinama tinkama prieiga gyventojams ir kartu didinamas bendruomenių susisiekimas, socialinė įtrauktis ir turizmo vietovių prieinamumas; siūlo, kad tais atvejais, kai esamų priemonių nepakanka nuolatiniams struktūriniams sunkumams pašalinti, Komisija turėtų pasiūlyti kitų priemonių, kuriomis būtų kompensuojami struktūriniai sunkumai, su kuriais susiduria periferinių, salų ir atokiausių regionų piliečiai ir įmonės, ir būtų užtikrintos vienodos galimybės ir apsaugotas ilgalaikis šių regionų gyvybingumas ir sanglauda;

13. pripažįsta, kad, kaip nurodyta Europos deklaracijoje dėl dviračių transporto, dviračių turizmas yra strateginis Europos sektorius, kuriame ES užima pirmaujančią poziciją pasaulyje; pabrėžia tokių iniciatyvų kaip „EuroVelo“ – Europos tolimojo susisiekimo dviračių takų tinklo – svarbą skatinant į keliones orientuotą turizmą; ragina teikti paskatas šioms iniciatyvoms remti ir į jas investuoti, didinant jų reikšmingą ekonominę naudą visuose regionuose, įskaitant kaimo, periferines ir tarpvalstybines vietoves; pabrėžia, kad tokiomis iniciatyvomis skatinamos tvaraus judumo galimybės, stiprinamos vietos bendruomenės ir MVĮ, taip pat didinama socialinė ir geografinė įtrauktis; ragina Komisiją ir valstybes nares toliau remti Europos tolimojo susisiekimo dviračių turizmo maršrutų kūrimą ir plėtrą, dviračių infrastruktūros atnaujinimą ir geresnį kelių eismo saugumą dviratininkams, be kita ko, pasitelkiant specialias finansavimo priemones ir glaudžiai bendradarbiaujant su regioninėmis ir vietos institucijomis;

14. atkreipia dėmesį į didžiulę susisiekimo jūra svarbą salų, pakrančių ir periferiniams regionams, kur jis yra esminė paslauga tiek gyventojams, tiek turistams; pažymi viešųjų paslaugų įsipareigojimų, šiuolaikinių laivynų ir pažangaus tvarkaraščių sudarymo svarbą, nes tai padeda suderinti vietos judumo poreikius su turistų srautais ir mažinti sezoninį spaudimą; ragina ES toliau remti tvarias transporto galimybes, pvz., keltus, kuriuose naudojami neutralaus anglies dioksido poveikio degalai ir baterijos, taip pat elektrinius ir hibridinius keltus, kuriuose naudojamos elektros tiekimo nuo kranto technologijos, jas papildant priemonėmis, kuriomis siekiama plėtoti hibridinius elektrinius orlaivius, pirmenybę teikiant saloms ir atokiausioms bei periferinėms teritorijoms, su sąlyga, kad įrodomas technologinis ir ekonominis gyvybingumas, ir taikant proporcingas priemones veiklos vykdytojams ir teritorijoms, kurie labai priklauso nuo oro ir jūrų jungčių;

15. ragina Komisiją imtis tolesnių veiksmų, susijusių su tyrimu, kuriame vertinami galimybės tarpusavyje pripažinti pramoginių laivų

operatorių laivavedžio pažymėjimus privalumai ir trūkumai, ir pasiūlyti reglamentavimo priemonę, kuria būtų sudarytos palankesnės sąlygos apie 48 milijonų Europos laivavedžių judumui ir remiama tvari jūrų turizmo bei mėlynosios ekonomikos plėtra;

16. pabrėžia, kad vidaus vandenų turizmas ir veikla pakrantėse, pvz., važiavimas dviračiu, vaikščiojimas, gastronomija ir kultūriniai objektai, suteikia lankytojams galimybę susipažinti su vietos paveldu ir kraštovaizdžiu tausojant aplinką; todėl ragina daugiau investuoti į Europos upes ir kanalus, siekiant apsaugoti biologinę įvairovę, ir stiprinti vandens sistemos atsparumą, ir atkreipia dėmesį į jų didelį potencialą tvariam turizmui ir tolygesniam turizmo srautų pasiskirstymui regionuose;

17. pripažįsta, kad geležinkeliai yra tvaraus turizmo kertinis akmuo ir perspektyvi alternatyva taršesnėms transporto rūšims; ragina daugiau investuoti į visą ES geležinkelių infrastruktūrą, visų pirma į tarpvalstybines atkarpas ir tarptautiniam susisiekimui gyvybiškai svarbias atkarpas, taip pat teikti didesnę paramą antriniams ir kapiliariniams tinklams, kad būtų užtikrintas atokių ir periferinių regionų pasiekiamumas; primena, kad geležinkeliai salose gali būti plėtojami kaip tvari transporto rūšis ir būdas užtikrinti daugiarūšį susisiekimą, remiant tiek tarpvalstybinius projektus, tiek geležinkelių iniciatyvas salų regionuose;

18. dar kartą patvirtina, kad įvairiarūšis vežimas turi tapti strateginiu prioritetu, skatinant tiesiogines jungtis tarp oro uostų, geležinkelio stočių ir uostų, kartu pripažįstant, kad geležinkelių jungtys ir įvairiarūšio transporto terminalai yra vienodai svarbūs tiekiant prekes ir teikiant paslaugas, kuriomis taip pat remiamos turizmo vietovės; be to, ragina supaprastinti traukinio bilietų pardavimą, kad būtų padidintas kelionių lankstumas ir geležinkelių sektoriaus patrauklumas, taip pat skubiai įdiegti vientisą integruotą bilietų pardavimo sistemą, apimančią geležinkelių, oro ir jūrų transporto paslaugas, aiškesnę informaciją keleiviams ir paprastesnius tarpvalstybinių kelionių užsakymo metodus;

19. palankiai vertina greitųjų geležinkelių tinklo viziją, kuria siekiama skatinti veiksmingas geležinkelių jungtis tarp Europos miestų kaip alternatyvą trumpojo nuotolio skrydžiams, kartu plečiant turizmą į periferinius regionus, kurie nėra tradicinės populiarios lankomos vietovės; tačiau pažymi, kad vis dar reikia pašalinti įvairias technines kliūtis, pvz., susijusias su tam tikrų nacionalinių ir (arba) regioninių vėžių ir Europos standartinės vėžės atskyrimu; be to, mano, kad naktiniai traukiniai yra pagrindinė priemonė siekiant įvairinti turizmą, sudaryti sąlygas nepakankamai aptarnaujamų turizmo vietovių plėtrai ir skatinti tvaresnius turizmo būdus, pvz., kaimo, kultūrinį ir ekologinį turizmą;

20. primena, kad vis svarbesnis tampa istorinis ir paveldo geležinkelių

turizmas, kaip novatoriškas būdas skatinti tvarias keliones ir praturtinti kultūrinę patirtį vietos ir regioniniu lygmeniu, kartu užtikrinant kultūros ir gamtos paveldą; pažymi, kad nebenaudojamų arba nepakankamai naudojamų tradicinių geležinkelio linijų ir riedmenų atkūrimas ir pritaikymas turizmui gali prisidėti prie turizmo vietovių atgaivinimo, natūralių kraštovaizdžių ir vietos aplinkos išsaugojimo ir naujų turizmo galimybių, kurios pagerintų lankytojų patirtį ir kartu padėtų apsaugoti ir tvariai vystyti vietos ir regionines vietoves, kūrimo; ragina skirti ES finansavimą turizmo vietoves aptarnaujantiems riedmenims ir transporto infrastruktūrai, įskaitant geležinkelius, kelius ir dviračių takus, atkurti, pertvarkyti ir atnaujinti, siekiant remti istorinius, kultūrinius ir tvarius maršrutus;

21. pripažįsta, kad ir transportas, ir turizmas daro didelį poveikį ES turizmo vietovių energijos poreikiams; ragina į būsimą ES energetikos politiką ir veiksmus įtraukti turizmą ir visas transporto rūšis – geležinkelių, kelių, jūrų ir oro – siekiant remti lankytinas vietas joms vykdant tvarią pertvarką ir patenkinti konkrečius jų infrastruktūros poreikius; ragina Komisiją labiau remti turizmo sektoriaus energetikos infrastruktūrą, o valstybes nares ragina šio sektoriaus energijos poreikius įtraukti į savo nacionalinius energetikos ir klimato planus;

22. palankiai vertina Investicijų į darnųjį transportą planą, tikėdamasis, kad jis paskatins investicijas į tvarius aviacijos ir jūrų transporto, įskaitant esamą pramoginių laivų laivyną, degalus, nes šiuose sektoriuose sunku sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį; primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad siekiant nulinio grynojo anglies dioksido kiekio, visų pirma pereinant prie tvarių degalų, būtų išvengta paslėptų išlaidų, pernelyg didelės biurokratijos, nesąžiningų papildomų oro transporto bendrovių mokesčių, dėl kurių padidėja bilietų kainos turistams, gyventojams ir MVĮ, ir neproporcingai didelių veiklos sąnaudų ar infrastruktūros naštos atokiausiems regionams, saloms ir atokioms vietovėms; įspėja dėl naujų fiskalinių priemonių, pvz., degalų mokesčio, įvedimo, nes tai galėtų kelti pavojų turizmo sektoriaus susisiekimui, įperkamumui ir konkurencingumui;

23. atkreipia dėmesį į tai, kad aplinkos turizmo mokesčius (ekologiniai mokesčiai) galėtų duoti apčiuopiamų rezultatų vietos bendruomenėms, juos panaudojant finansuoti projektams, kuriais remiami gyventojai ir aplinka; pažymi, kad keletas miestų ir regionų jau sėkmingai įvedė tokius ekologinius mokesčius ir pasiekė teigiamų rezultatų, kuriuos reikėtų išanalizuoti ir galbūt panaudoti kaip gerosios praktikos pavyzdžius; ragina Komisiją įtraukti šiuos pavyzdžius į savo būsimą tvaraus turizmo strategiją, taip suteikiant valstybėms narėms ir regionams papildomas gaires, kaip remti investicijas į tvarų turizmą, prisidedant prie subalansuoto teritorinio vystymosi ir bendros gerovės;

24. pripažįsta, kad kruizinių lainerių pramonė yra svarbus Europos sektorius, kuriuo grindžiama laivų statybos ir remonto pramonė, kurioje ES ir toliau pirmauja pasaulyje, tačiau kartu pripažįsta, kad kai kuriose lankytinose vietovėse susiduriama su tvarumo iššūkiais; ragina taikyti paskatų sistemas ir investuoti, siekiant didinti tvaraus elektros tiekimo nuo kranto prieinamumą ir skatinti nakvoti ar ilgiau likti uostuose, ypač didžiuosiuose kruizinių laivų uostuose; remia vykstantį dialogą su sektoriumi, kuriuo siekiama užtikrinti, kad lankymasis uostuose ir ilgesnis pasilikimas būtų naudingas kuriant vietos vertę, užtikrinant tvarų judumą ir mažinant spūstis; pažymi, kad reikia skatinti tvarų kruizinių laivų veiklos ir eismo valdymą, siekiant užtikrinti, kad ekonominė nauda būtų suderinta su lankytinų vietovių aplinkosauginiu naudingumu ir didesne vietos bendruomenių socialine gerove;

25. mano, kad šiomis aplinkybėmis gerinant lankytinų vietų valdymą reikėtų atsižvelgti į visus laivus, atplaukiančius į uostus; be to, pabrėžia, kad reikia subalansuotai ir proporcingai paskirstyti planuojamus atvykimus, taikant švartavimosi vietų paskirstymo sistemas, kad būtų sumažintas piko dienos spaudimas lankytinoms vietoms ir kuo labiau padidinta ekonominė nauda vietos lygmeniu, kartu kuo labiau sumažinant poveikį lankytinų vietovių aplinkai; be to, pabrėžia poreikį parengti lankytinų vietovių, kurios sulaukia kruizinių laivų lankytojų, turizmo intensyvumo apskaičiavimo metodiką; šiomis aplinkybėmis pažymi labai svarbų turizmo vietovių valdymo organizacijų kartu su vietos institucijomis ir suinteresuotaisiais subjektais vaidmenį valdant lankytojų srautus ir užtikrinant, kad kruizinių laivų turizmas prisidėtų prie tvaraus vietos vystymosi; rekomenduoja Komisijai, remiantis tokiomis iniciatyvomis kaip jos 2023 m. ataskaita „Tvaraus kruizinių laivų turizmo geroji praktika“, surinkti gerosios praktikos pavyzdžių, kurie taptų pavyzdžiu kitiems sektoriams visoje ES, siekiant skatinti turizmo tvarumą ir konkurencingumą;

26. pabrėžia, kad reikia užtikrinti tvirtas ir įgyvendinamas visų rūšių transporto, įskaitant sudėtingas keliones daugiarūšiu transportu, keleivių teises, kad būtų išlaikytas Europos konkurencinis pranašumas pasaulinio turizmo srityje, kartu remiant inovacijas, konkurencingumą ir investicijas į transporto sektorių; atkreipia dėmesį į didėjančius keliautojų lūkesčius dėl patikimumo, skaidrumo ir apsaugos sutrikimų ir vėlavimų metu, ypač kai kelionės vyksta keliomis transporto rūšimis ar su keliais vežėjais; šiomis aplinkybėmis pabrėžia, kad reikia parengti ES strategiją, skirtą veiksmingam turistų vežimui, kuria būtų sutrumpintas laukimo laikas, sumažintas procedūrų dubliavimasis ir administracinės kliūtys ir padidintas bilietų ir kelionės dokumentų sąveikumas bei pasienio kontrolės veiksmingumas; pabrėžia, kad itin svarbu užtikrinti tvirtas keliautojų su negalia ir riboto judumo keliautojų teises, visų pirma siekiant stiprinti įtraukumą ir socialinę lygybę, taip pat siekiant stiprinti Europos, kaip prieinamų ir kokybiškų turizmo ir transporto

paslaugų teikėjos, poziciją, toliau didinant Europos turizmo konkurencingumą;

Europos lankytinų vietų galių stiprinimas siekiant didinti vietos kompetenciją

27. įspėja, kad nesubalansuotas turizmas gali apsunkinti lankytinas vietas, pakenkti vietos bendruomenėms ir gyventojams ir sumažinti Europos aplinkos ir kultūrinį patrauklumą; pabrėžia, kad savo ruožtu tinkamai suplanuotas turizmas yra labai vertingas ir turi didžiulį potencialą duoti įtraukios naudos, stiprinti socialinę sanglaudą, saugoti kultūros paveldą ir kurti aukštos kokybės darbo vietas; pakartoja, kad turizmui, kuris yra neatsiejama ES pramonės strategijos dalis, reikia veiksmingo valdymo, be kita ko, lankytinų vietų lygmeniu, ir koordinuotų politikos veiksmų, kad būtų strategiškai paskirstyta paklausa tarp įsitvirtinusių ir naujų lankytinų vietų; todėl ragina Komisiją ir valstybes imtis veiksmų, pvz., skatinti paklausą ne sezono metu; ragina valstybes nares skatinti rečiau lankomų kelionių krypčių ir veiklos įvairinimą ir skatinimą ir pabrėžia, kad šios pastangos turėtų būti remiamos duomenimis grindžiamomis planavimo ir informuotumo didinimo iniciatyvomis, kad būtų išsaugotas Europos, kaip labiausiai lankomo žemyno, statusas;

28. yra įsitikinęs, kad sektoriaus atsparumui siekiant įveikti įvairius iššūkius reikia aiškios strategijos, aiškiai apibrėžtų tikslų ir dalyvaujamojo, įrodymais grindžiamo politikos formavimo bei teisės aktų; šiomis aplinkybėmis palankiai vertina Komisijos iniciatyvą parengti pirmąją ES tvaraus turizmo strategiją ir pripažįsta, kad ji gali suteikti valstybėms narėms, regionams ir suinteresuotiesiems subjektams išsamią sistemą tvaresniam, novatoriškesniam, labiau subalansuotam ir įtraukiam turizmo modeliui formuoti; mano, kad strategijoje turėtų būti iš naujo apibrėžtas turizmo vaidmuo, neapsiribojant jo tiesioginiu ekonominiu poveikiu, bet pripažįstant jo indėlį į bendrą gerovę, socialinę sanglaudą ir subalansuotą regioninę plėtrą; ragina kartu su šia strategija parengti įgyvendinimo planą, kuriame būtų įvertinti kiekvieno turizmo regiono ir lankytinos vietos poreikiai ir skirtingas susisiekimo lygis, pirmenybę teikiant turizmo infrastruktūrai pažeidžiamose lankytinose vietose; pabrėžia, kad šis planas turėtų būti paremtas tinkama finansavimo programa, aiškiu tvarkaraščiu ir griežtu vertinimo procesu, siekiant užtikrinti nuoseklią ir teisingą pertvarką Europoje;

29. pažymi, kad, siekiant sėkmingai veikti vis konkurencingesnėje pasaulinėje kelionių aplinkoje, Europai reikia užtikrinti tvirtesnį ES lygmens koordinavimą ir investicijas, kad didintų savo tarptautinį matomumą; ragina ES tvaraus turizmo strategijoje sukurti nuoseklią Europos kaip kelionių krypties sistemą, kuri papildytų nacionalines ir regionines strategijas, stiprintų Europos pasaulinį patrauklumą ir sudarytų nuoseklų, kokybišką įspūdį apie žemyną, taip pat pagerbtų

vietos kompetenciją ir padėtų Europai iki 2030 m. tapti pavyzdine pasauline kelionių kryptimi;

30. ragina Komisijoje įsteigti specialų tvaraus turizmo generalinį direktoratą;

31. pabrėžia, kad sektoriaus kompleksinis pobūdis turi būti tinkamai atspindėtas visose atitinkamose ES politikos srityse, suderinant transporto, aplinkos, regioninės ir kaimo plėtros, skaitmeninimo, konkurencingumo, užimtumo, švietimo ir galimybės gauti įperkamą būstą teisės aktus ir remiantis ekspertinėmis visų šių sričių žiniomis;

32. atkreipia dėmesį į struktūrizuotų, daugiapakopių valdymo modelių svarbą, kuriuos naudojant sistemingai įtraukiamos vietos ir regioninės institucijos, turizmo vietovių valdymo organizacijos ir privatūs suinteresuotieji subjektai, taip užtikrinant nuoseklias ir įtraukias turizmo strategijas; pabrėžia turizmo vietovių valdymo organizacijų strateginį pranašumą pasinaudojant savo veikla vietos lygmeniu, kad būtų plečiama jų informavimo veikla ir kuriamos partnerystės su visais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant MVĮ; pabrėžia, kad daugeliui mažų ir kaimo lankytinų vietovių trūksta administracinių ir analitinių pajėgumų tvaraus turizmo strategijoms rengti ir įgyvendinti ir kad joms galėtų būti naudinga gauti tikslinę ES parama jų turizmo vietovių valdymo pajėgumams stiprinti; be to, ragina valstybes nares stiprinti turizmo vietovių valdymo organizacijų vaidmenį teikiant finansinę paramą, techninius pajėgumus, koordinuojant jų veiklą ir keliant darbuotojų kvalifikaciją, kad būtų galima veiksmingai orientuoti turizmo vietovių valdymą;

33. atkreipia dėmesį į tai, kad struktūruoti daugiapakopio turizmo valdymo modeliai turėtų būti stiprinami rengiant ir reguliariai atnaujinant turizmo vietovių valdymo planus, kuriuos koordinuotų turizmo vietovių valdymo organizacijos, bendradarbiaudamos su regioninėmis ir vietos valdžios institucijomis, turizmo srities suinteresuotaisiais subjektais ir gyventojais, užtikrinant nuoseklų ir įtraukų požiūrį ir sudarant sąlygas turizmo vietovių valdymo organizacijoms koordinuoti ir reklamuoti diversifikuotus vietos turizmo produktus; pabrėžia, kad turizmo vietovių valdymo planai turėtų būti grindžiami aiškiais tvarumo rodikliais ir, kai tinkama, atliekamais pajėgumų vertinimais, užtikrinant įrodymais grindžiamą planavimą ir ilgalaikį konkurencingumą;

34. pastebi, kad platesnis regioninis požiūris į turizmą gali pagerinti transporto ir turizmo planavimo nuoseklumą, sumažinti politinį susiskaidymą ir skatinti didesnę lygybę, integraciją ir bendradarbiavimą tarp vietovių, kuriose turizmo intensyvumo lygis yra skirtingas; pabrėžia pagrindinį vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį formuojant tvaraus turizmo strategijas, rengiant teminius kultūros maršrutus, propaguojant vietos tapatybę, apsaugant kultūros ir nematerialųjį paveldą ir remiant bendruomenių

inicijuotas turizmo iniciatyvas; kartu pabrėžia, kad svarbu integruoti turizmą į regioninę reindustrializaciją ir pažangiosios specializacijos strategijas, užtikrinant, kad turizmas remtų ir papildytų diversifikuotą gamybos bazę, o ne ją pakeistų;

35. atkreipia dėmesį į ypatingą gausiai turistų lankomų vietų, kuriose gyventojų susvetimėjimas, perkrauta infrastruktūra, didėjantis poveikis aplinkai ir grėsmės vietos kultūrai bei paveldui tampa vis opesni, pažeidžiamumą; ragina didinti mažiau lankomų regionų matomumą ir kurti regioninius turizmo centrus, grindžiamus paveldu, gastronomija, gamta ir vietos kultūrine veikla, siekiant didinti vietos kompetenciją ir skatinti tvaraus augimo modelį, kuris apimtų ne vien perteklinę „saulės ir paplūdimio“ pasiūlą; be to, primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares finansuoti iniciatyvas, kuriomis siekiama atgaivinti istorinius kaimus ir skatinti tradicinius vietos produktus, įskaitant žaliųjų takų ir kitų gamtos takų įrengimą, taip pat sukurti ženklą, kuriuo būtų pripažįstama išskirtinė kaimo ir gamtos turizmo aplinka, panašaus į paplūdimiams taikomą mėlynosios vėliavos sistemą;

36. pažymi, kad artimojo susisiekimo, mažataršės ir netaršios kelionės stiprina regioninę sanglaudą, nes vertė išsaugoma vietoje ir stiprinamas MVĮ grindžiamas bendruomeninis turizmas šalies vidaus ir žemės ūkio vietovėse; pabrėžia netoliese esančių vietovių turizmo indėlį mažinant spaudimą perpildytoms lankytinoms vietovėms ir palaikant ištisus metus vykdomą ekonominę veiklą, užimtumo stabilumą ir demografinį atsparumą retai apgyvendintuose regionuose; pabrėžia, kad reikia stiprinti trumpas turizmo grandines, kurios sujungia lankytojus su labai mažais gamintojais, pvz., labai mažomis alaus daryklomis, mažais vyno gamintojais, amatininkais ir kultūros asociacijomis; atsižvelgdamas į tai, ragina kurti ir ES lygmeniu pripažinti teminius vietos tinklus, kuriais būtų propaguojamas vietos ir regionų paveldas ir stiprinamas kultūrinis ir regeneracinis turizmas; atkreipia dėmesį į interaktyvių skaitmeninių priemonių ir teminių skaitmeninių platformų, teminių interaktyvių žemėlapių ir renginių kalendorių vaidmenį sudarant palankesnes sąlygas būti pamatytiems ir pristatant vietos kompetenciją;

37. pabrėžia teigiamą sanglaudos ir plėtros fondų vaidmenį investicijoms į turizmą, kultūrą ir žemės ūkio maisto produktus; pažymi, kad šiais fondais besinaudojantiems regionams reikėtų padėti taikyti turizmo metodikas, kuriomis integruojamas planavimas ir įgyvendinimas; ragina ES labiau remti kaimo turizmą ir iniciatyvas „nuo ūkio iki stalo“ bei „nuo lauko iki stalo“, kuriomis sukuriamos tikros vertės grandinės ir autentiška turizmo patirtis; pabrėžia, kad šiais modeliais stiprinama kaimo ekonomika, remiami vietos gamintojai, įvairinami turizmo pasiūlymai ir prisidedama prie tvaraus, kokybiško turizmo visoje ES;

38. pripažįsta sporto ir aktyvaus turizmo bei turizmo lauke potencialą

prisidėti prie regioninės plėtros, skatinti sveiką gyvenseną ir mažinti sezoniškumą ir ragina sistemingiau integruoti sporto infrastruktūrą į turizmo sistemas; kartu atkreipia dėmesį į sveiko, SPA ir medicininio turizmo suteikiamas galimybes, visų pirma senėjančiai visuomenei, ir ragina parengti kokybės standartus ir bendradarbiauti tarpvalstybiniu lygmeniu šiame augančiame sektoriuje; šiomis aplinkybėmis pabrėžia, kad reikia didinti informuotumą apie įtraukties ir prieinamumo turizmo sektoriuje svarbą, gerinti prieinamų paslaugų asortimentą ir matomumą ir kurti tokius turizmo pasiūlymus, kurie būtų naudingi tiek gyventojams, tiek lankytojams, visų pirma vyresnio amžiaus žmonėms ir asmenims su negalia;

39. pakartoja, kad apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektorius yra pagrindinis Europos turizmo ekosistemos ir kultūros struktūros ramstis, glaudžiai susijęs su vietos MVĮ, kultūros institucijomis ir regioninėmis darbo rinkomis, ir pabrėžia esminį Europos restoranų, kavinių ir barų – daugiausia labai mažų įmonių ir šeimos verslo įmonių – vaidmenį kuriant darbo vietas visais įgūdžių lygmenimis ir išsaugant vietos tapatybę bei kultūros paveldą; ragina vykdyti politiką, kuria būtų remiamos apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų įmonės, siūlant aukštos kokybės svečių patirtį, stiprinant kultūrinį gyvybingumą, gerinant darbo vietų kokybę šiame sektoriuje ir kuriant tvarią ir ilgalaikę vertę Europos lankytinoms vietoms;

40. palankiai vertina nuo 2026 m. gegužės 20 d. visose valstybėse narėse taikomą Reglamentą dėl trumpalaikės būsto nuomos[37] kaip teigiamą žingsnį siekiant veiksmingesnio turizmo vietovių valdymo; tačiau reiškia susirūpinimą dėl nereguliuojamo trumpalaikės nuomos augimo ir jos poveikio būstui, ypač įperkamumui vietos gyventojams ir svarbiausiems darbuotojams, socialinei sanglaudai, įskaitant gyventojų ir bendruomenių perkėlimą iš jų seniai užimtos vietos vietiniame gyvenime ir valdyme, taip pat miesto ir esminėms paslaugoms, nes tai daro tiesioginį poveikį vietos gyventojų gyvenimui; primena, jog Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendime sujungtose bylose C-724/18 ir C-727/18[38] nurodyta, kad trumpalaikės nuomos reguliavimas nacionaliniu, regioniniu arba vietos lygmeniu gali būti pateisinamas teisėtu viešuoju interesu, jeigu tos nustatytos priemonės yra būtinos, tinkamos ir proporcingos; todėl ragina Komisiją skubiai pasiūlyti teisės aktus, siekiant sukurti nuoseklią, duomenimis grindžiamą ir tvarią ES trumpalaikės būsto nuomos sistemą, kurioje būtų apibrėžti paslaugų teikimo standartai

---

37 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1028 dėl duomenų, susijusių su trumpalaikės būsto nuomos paslaugomis, rinkimo ir dalijimosi jais, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724 (OL L, 2024/1028, 2024 4 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj).

38 2020 m. rugsėjo 22 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas *Cali Apartments SCI ir HX* prieš *Procureur général près la cour d'appel de Paris ir Ville de Paris*, sujungtos bylos C-724/18 ir C-727/18, ECLI:EU:C:2020:743.

bei aiškios šeimininkų kategorijos ir sudarytos sąlygos valstybėms narėms, įskaitant regionų ir vietos valdžios institucijas, taikyti proporcingas ir įrodymais pagrįstas priemones, pvz., leistino nakvynių skaičiaus ribojimą, leidimų išdavimo sistemas, kompensavimą ir skirstymą į zonas, ir primena, kad būsto politika visų pirma priklauso valstybių narių kompetencijai;

41. pakartoja, kad turizmas turėtų būti laikomas strategine galimybe, grindžiama tvariu lankytojų ir gyventojų sambūviu; mano, kad trumpalaikė nuoma, atsižvelgiant į jos pradinę asmeninio ryšio tarp šeimininko ir svečio prielaidą, gali paskatinti vietos lygmens dalyvavimą turizmo veikloje ir sudaryti sąlygas labiau autentiškai patirčiai; pažymi, kad leidimas naudoti būstus turizmui gali suteikti šeimoms papildomų pajamų ir padėti finansuoti aplinką tausojančią renovaciją; tačiau pažymi, kad tai, kas prasidėjo kaip bendradarbiaujamosios ekonomikos modelis, vis labiau virto komercializuota pramone, kurioje šiuo metu daugiausia dominuoja komerciniai šeimininkai, valdantys kelis nekilnojamojo turto objektus ir dažnai veikiantys be įsipareigojimų, lygiaverčių įprastų apgyvendinimo paslaugų teikėjų įsipareigojimams; ragina aiškiai atskirti komercinę ir nekomercinę trumpalaikę nuomą; pabrėžia, kad bet kokios reguliavimo priemonės turėtų išlikti proporcingos, būti pritaikytos prie vietos aplinkybių ir jomis turėtų būti atsižvelgiama į vietos turizmo ekonomiką ir bendruomenes, kartu suteikiant valstybėms narėms, regionams ir vietos valdžios institucijoms lankstumo rengiant ir įgyvendinant priemones, pritaikytas prie jų konkrečių vietos aplinkybių ir būsto rinkų;

42. pabrėžia, jog, siekiant užtikrinti, kad skaitmeninėse platformose būtų skelbiama tik reikalavimus atitinkanti trumpalaikės nuomos veikla, atsižvelgiant į esminį platformų vaidmenį trumpalaikės nuomos rinkoje, ir kad valdžios institucijų nustatyti neteisėtos trumpalaikės nuomos atvejai būtų nedelsiant pašalinti, reikia patikimų vykdymo užtikrinimo mechanizmų; be to, pabrėžia, kad labai svarbu platformoms nustatyti aiškias išsamaus patikrinimo pareigas, įskaitant registracijos numerių tikrinimą, kartu taikant griežtesnius kontrolės mechanizmus, kad būtų užkirstas kelias nesąžiningai ar negaliojančiai registracijai, ir veiksmingus pranešimo ir veiksmų bei pašalinimo mechanizmus, siekiant užtikrinti greitą negaliojančių trumpalaikės nuomos skelbimų pašalinimą; pabrėžia, kad naujoje teisės aktų sistemoje taip pat turėtų būti numatyti patikimi mechanizmai, kuriais būtų remiamas nacionalinių ar vietos taisyklių, kuriomis siekiama valdyti trumpalaikės nuomos pasiūlą, vykdymo užtikrinimas ir jų laikymasis, įskaitant veiksmingą leistino nakvynių skaičiaus ribojimo ar kitų priemonių, pvz., triukšmo mažinimo reikalavimų, įgyvendinimą;

43. šiomis aplinkybėmis atkreipia dėmesį į tai, kad turizmo vietovėse, kurioms būdingi tam tikri struktūriniai ir geografiniai apribojimai, pvz., salose, atokiausiuose regionuose ir tam tikrose pakrančių

vietovėse, su turizmu susijęs rinkos spaudimas, taip pat įperkamo ir viešojo būsto trūkumas didina būsto krizę; ragina, laikantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 174 ir 349 straipsnių, imtis prie šių konkrečių sąlygų pritaikytų sanglaudos politikos priemonių;

44. pripažįsta dabartinį ES ekologinio ženklo ribotumą; pripažįsta, kad reikia vieningo požiūrio į tvarumo ženklinimą Europos turizmo sektoriuje, kad būtų galima sukurti bendrą, skaidrią sistemą, kuria būtų remiamas tvarus vystymasis, tarpusavio mokymasis ir pajėgumų stiprinimas, skatinamas vartotojų pasitikėjimas ir didinamas Europos turizmo įmonių ir lankytinų vietovių konkurencingumas, veiksmingumas ir matomumas pasaulyje, kad Europa taptų tvaraus turizmo etalonu visame pasaulyje; pabrėžia, kad suderinimas reiškia ne vieno sertifikato naudojimą, o bendros metodikos taikymą peržiūrint ir nustatant aiškius standartus ar kriterijus; pabrėžia akredituotos, nepriklausomos trečiosios šalies atliekamo sertifikavimo svarbą siekiant užtikrinti, kad su tvarumu susiję teiginiai būtų pagrįsti, laikantis ES reguliavimo sistemos, įskaitant Direktyvą dėl vartotojų įgalėjimo[39]; primygtinai ragina išplėsti aprėptį, kad ji apimtų papildomus turizmo vertės grandinės segmentus, įskaitant kruizinių laivų bendroves, kelionių organizatorius, posėdžių, skatinamųjų renginių, konferencijų ir parodų (angl. *meetings, incentives, conferences and exhibitions*, MICE) paslaugas, lankytinus objektus, maitinimo ir gėrimų paslaugas, lankytinas vietas ir bendruomenei palankų turizmą, kuriame dalyvauja vietos gyventojai, siekiant remti perėjimą prie darnesnio vystymosi, pagrįstą išsamiais poveikio vertinimais ir konsultacijomis su suinteresuotaisiais subjektais; kartu pabrėžia, kad ES masto tvarumo ženklas turėtų išlikti savanoriškas, proporcingas, ekonomiškai efektyvus, jį turėtų būti paprasta taikyti MVĮ ir jis turėtų būti remiamas mokymais ir finansinėmis paskatomis, kad būtų išvengta nereikalingos administracinės naštos mažosioms turizmo įmonėms;

45. ragina Komisiją ir valstybes nares remti turizmo perėjimą prie žiedinės ekonomikos modelio, skatinant veiksmus, kuriais didinamas vandens, energijos ir atliekų tvarkymo efektyvumas, mažinamas perteklinis vartojimas, užkertamas kelias buveinių būklės blogėjimui, saugoma biologinė įvairovė ir kuo labiau sumažinamas turizmo veiklos aplinkosauginis pėdsakas lankytinose vietose, vadovaujantis duomenimis grindžiamu sprendimų priėmimu; kartu ragina Komisiją padidinti paramą inovacijoms, kuriomis siekiama sumažinti maisto švaistymą, ir atsižvelgti į tai atitinkamose programose; be to,

---

39 2024 m. vasario 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/825, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2005/29/EB ir 2011/83/ES, siekiant geresne apsauga nuo nesąžiningos veiklos ir geresniu informavimu įgalinti vartotojus dalyvauti žaliojoje pertvarkoje (OL L, 2024/825, 2024 3 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/825/oj).

primygtinai ragina skatinti trumpas tiekimo grandines apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriuje, sudarant labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms, įskaitant smulkius ūkininkus ir amatininkus, palankesnes sąlygas patekti į rinką;

46. pripažįsta, kad turizmo sektorius imasi svarbių veiksmų, kad sumažintų savo aplinkosauginį pėdsaką, įskaitant laipsnišką vienkartinių vandens butelių atsisakymą, efektyviai energiją vartojančių apšvietimo ir vandens taupymo sistemų tobulinimą, baldų naudojimo trukmės ilginimą juos taisant ir pakartotinai panaudojant ir maisto švaistymo mažinimą, taikant tvirtą teisės aktų sistemą, numatytą neseniai priimtuose ES reglamentuose, pvz., Vienkartinių plastikinių gaminių direktyvoje ir Pakuočių ir pakuočių atliekų reglamente[40], kurie dar tik įgyvendinami; ragina Komisiją atlikti tyrimą, siekiant nustatyti ir įvertinti Vienkartinių plastikinių gaminių direktyvos spragas, susijusias su turizmu ir apgyvendinimo bei maitinimo paslaugomis, ir pasiūlyti priemones šioms spragoms pašalinti, be kita ko, teikiant pramonei įgyvendinimo paramą ir paskatas, kad, kai įmanoma, būtų paspartintas laipsniškas vienkartinių plastikinių gaminių atsisakymas ES turizmo ir apgyvendinimo bei maitinimo paslaugų sektoriuje, laikantis realistiško pereinamojo laikotarpio tvarkaraščio ir remiantis poveikio vertinimu, moksliniais duomenimis ir konsultacijomis su suinteresuotaisiais subjektais, kartu užtikrinant, kad smulkiesiems veiklos vykdytojams nebūtų užkraunama neproporcingai didelių išlaidų;

47. ragina Komisiją ir valstybes nares pereiti nuo reaktyvaus prie proaktyvaus turizmo plėtros valdymo, grindžiamo intensyvesniu dalijimusi duomenimis, ir rinkti, analizuoti ir naudoti duomenis turizmo vietovių valdymo ir informacijos apie tvarumą teikimo tikslais, pabrėždamas, kad šis perėjimas padėtų užtikrinti tvarų ir kokybišką turizmą; pabrėžia, kad koordinuotas keitimasis duomenimis visais lygmenimis sudaro sąlygas stebėsenai tikruoju laiku ir išmaniajam prognozavimui, todėl lankytinos vietos gali valdyti lankytojų srautus į kultūros ir gamtos objektus, užkirsti kelią perpildymui, valdyti išteklius, remti pastangas mažinti sezoniškumą ir lanksčiai prisitaikyti prie pokyčių; atkreipia dėmesį į tai, kad dėl sparčios generatyvinio DI raidos kyla rizika, kad išloš dideli ir technologiškai pažangūs turizmo rinkos dalyviai, o tai dar labiau padidins esamą nelygybę ir paliks daugelį lankytinų vietų ir MVĮ nuošalyje, jei parama ir gebėjimų stiprinimas atsiliks; atsižvelgdamas į tai, ragina Komisiją teikti tikslinį finansavimą ir gaires dėl MVĮ skirtų finansinių priemonių, siekiant skatinti duomenų naudojimą,

---

40 2024 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2025/40 dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/1020 ir Direktyva (ES) 2019/904 ir panaikinama Direktyva 94/62/EB (OL L, 2025/40, 2025 1 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj).

skaitmenizaciją ir DI diegimą turizmo sektoriuje;

48. ragina laikytis sisteminio požiūrio į turizmą, pakeičiant fragmentišką rinka ar produktu pagrįstą logiką integruotais valdymo modeliais; pritaria tam, kad būtų nustatyti išsamūs rodikliai, apimantys, be kita ko, kokybiškų darbo vietų kūrimą, užimtumo sąlygas, vietos bendruomenės gerovę, efektyvų išteklių naudojimą, aplinkos būklės blogėjimą ir išmetamą anglies dioksido kiekį, grindžiami visuotinai priimtinomis skaičiavimo metodikomis, siekiant skatinti skaidrų politikos formavimą, nukreipti atsakingas investicijas ir sudaryti sąlygas palyginti skirtingų lankytinų vietų duomenis; palankiai vertina tai, kad rengiamas pasauliniu mastu pripažintas ir suderintas turizmo vietovių lygmens tvaraus turizmo rodiklių rinkinys, ir pažymi, kad metodiką išbando ES kompetencijos centras duomenų valdymui pažangiose lankytinose vietose remti (D3HUB), remiantis 40 Europos turizmo vietovių valdymo organizacijų ir Europos turizmo rodiklių sistemos (ETIS) pateikta informacija; primygtinai reikalauja, kad ES lygmens požiūris į tvaraus turizmo lyginamuosius indeksus būtų visiškai suderinamas su esamomis sistemomis, pvz., turizmo tvarumo vertinimo statistine sistema arba turizmo palydovinės sąskaitos metodine sistema, sudarant sąlygas veiksmingai standartizacijai bei lyginamajai analizei ir užtikrinant supaprastintus ataskaitų teikimo procesus, kuriais mažinami administraciniai reikalavimai turizmo įmonėms;

49. pabrėžia, kad į duomenis orientuotas daugiapakopis valdymas yra labai svarbus siekiant užtikrinti tvarumą ir veiksmingai valdyti nenuspėjamas krizes, pvz., pandemijas ir kitas su sveikata susijusias krizes, geopolitinius sukrėtimus, ekstremalius meteorologinius ir gamtos reiškinius, žmogaus sukeltus ar technologinius trikdžius ir ekonomikos nuosmukius, taip pat didėjančias struktūrines krizes, pvz., demografinį nuosmukį, gyventojų skaičiaus mažėjimą ir būsto trūkumą; pabrėžia, kad į pasirengimo krizėms priemones reikia įtraukti krovinių vežimo ir logistikos aspektus, nes jie labai svarbūs siekiant užtikrinti turizmo paslaugų ir tiekimo grandinių tęstinumą; susirūpinęs pažymi, kad suinteresuotieji subjektai nenoriai dalijasi duomenimis – dėl technologijų, duomenų suverenumo, pasitikėjimo, teisinės rizikos ir išlaidų išlygų lėtėja bendros Europos turizmo duomenų erdvės diegimas; atkreipia dėmesį į tai, kad ES turizmo rodiklių suvestinė ir D3HUB yra puikūs pavyzdžiai, kaip apibendrintos ES lygmens įžvalgos gali padėti vykdyti vietos veiksmus ir išlaikyti turizmo tiekimo grandines netikrumo laikotarpiais; pakartoja, kad šiais mechanizmais užtikrinama paprastesnė turizmo vietovių valdymo organizacijų ir MVĮ prieiga prie sąveikių duomenų siekiant remti įrodymais pagrįstą sprendimų priėmimą, taip didinant ir saugant atsparumą jų vertės grandinėse; be to, atkreipia dėmesį į D3HUB indėlį padedant turistinėms vietovėms strategiškai naudoti duomenis, pabrėžia, kad ši iniciatyva yra labai svarbi siekiant stiprinti duomenimis grindžiamą valdymą ir parengti sektorių skaitmeninei pertvarkai, ir ragina Komisiją

užtikrinti jos tęstinumą po 2026 m., atsižvelgiant į ES strateginius tikslus;

50. ragina Komisiją ir valstybes nares sukurti centralizuotą, patikrinamais duomenimis pagrįstą platformą, skirtą didelio masto nelaimėms visoje ES, kurios gali sukelti vietinius trikdžius, ypač pažeidžiamuose regionuose, nustatyti, ir sukurti specialų Europos turizmo krizių valdymo mechanizmą, siekiant sustiprinti parengtį, krizių prevenciją ir atsparumą susidūrus su būsimomis krizėmis; be to, ragina Komisiją susieti šį mechanizmą su pažangiomis pasirengimo krizėms priemonėmis ir greitojo reagavimo priemonėmis, įskaitant ankstyvojo perspėjimo sistemas, nenumatytų atvejų planavimą, strateginę transporto infrastruktūrą ir koridorius, taip pat tikslinę paramą taikant lanksčias procedūras, kad būtų padidintas turizmo atsparumas ir sauga;

51. pastebi, kad technologijos ir aplinkosauginis sąmoningumas skatina perėjimą nuo pasyvaus stebėjimo prie tikslingos, individualizuotos ir atsakingos patirties; atkreipia dėmesį į maršrutus sudarančių rekomendavimo sistemų potencialą skatinti bendruomenės inicijuotą, lėtą turizmą, pvz., važiavimą dviračiu ir žygiavimą, kuris būtų naudingas vietos MVĮ, bendruomenėms, vietos gamintojams, įskaitant geografines nuorodas turinčių produktų gamintojus, taip pat kultūrai ir produktams; tačiau primygtinai teigia, kad, siekiant išnaudoti šį potencialą, sektorius kartu su didelėmis bendrovėmis turi integruoti vietos grupes ir piliečius į turizmo vertės grandinę, pvz., teikiant ekspertų pagalbą naudojant skaitmenines priemones, steigiant įvairius suinteresuotuosius subjektus apimančias tarybas, kurios atliktų konsultacinį ir patariamąjį vaidmenį licencijų, turizmo intensyvumo, ribų ir planavimo klausimais, taip pat įvairinant savo pasiūlymus, kad būtų sumažinta priklausomybė nuo rinkos ir sezoniškumo; ragina valstybes nares skatinti mokyklose vykdomas švietimo iniciatyvas ir platesnio masto informuotumo didinimo kampanijas, siekiant didinti informuotumą apie tvaraus turizmo praktiką;

Turizmo ateities formavimas pasinaudojant įgūdžiais ir kultūriniu aktyvumu

52. pabrėžia, kad kvalifikuota ir vertinama aukštos kokybės darbo jėga yra Europos turizmo ekonomikos pagrindas; pažymi, kad struktūriniai iššūkiai, pvz., mažas darbo užmokestis tam tikruose turizmo sektoriuose, neoficialus darbas, darbas ne visą darbo laiką ir nedeklaruojamas darbas, sezoniškumas, ribotas mokymas ir kartais prastos darbo sąlygos, ir toliau lemia darbo jėgos ir įgūdžių trūkumą turizmo sektoriuje, kurį dar labiau didina nuolatinė lyčių nelygybė, nes moterys sudaro didžiąją turizmo sektoriaus darbo jėgos dalį ir dominuoja mažai apmokamuose, daug darbo reikalaujančiuose ir laikinuose darbuose; pripažįsta, kad kai kuriose valstybėse narėse padaryta pažanga gerinant darbo sąlygas, darbo grafiką ir darbo

užmokestį, be kita ko, atnaujinus kolektyvines sutartis po COVID-19 pandemijos; vis dėlto ragina toliau daryti pažangą kuriant turizmo sektoriaus darbo rinką, grindžiamą kokybiškomis darbo vietomis, teisingu darbo užmokesčiu, patikima socialine apsauga ir užimtumu ištisus metus, be kita ko, ne sezono metu; kartu atkreipia dėmesį į apmokamų mokymų darbo metu vertę ir į tai, kad svarbu suteikti tokias galimybes ir sezoniniams darbuotojams ne sezono metu;

53. pabrėžia, kad nuolat didėja prisitaikančios ir krizėms atsparios darbo jėgos, turinčios skaitmeninių ir žaliųjų įgūdžių, paklausa, siekiant įgyvendinti novatoriškus sprendimus, kuriais ekonomikos augimas būtų derinamas su aplinkos valdymu; pabrėžia, kad skaitmeninė ir žalioji pertvarka suteikia galimybių kurti geresnį, saugesnį ir atsparesnį užimtumą visose turizmo vertės grandinėse, ir primygtinai ragina visapusiškai išnaudoti šias galimybes, be kita ko, bendradarbiaujant su regionų ir vietos valdžios institucijomis rengiant specializuotas turizmo specialistų mokymo programas;

54. ragina parengti suderintą ES masto darbotvarkę, skirtą turizmo sektoriaus darbuotojų kvalifikacijai kelti ir jiems perkvalifikuoti, laikantis Įgūdžių pakto, kad būtų galima spręsti darbo jėgos trūkumo problemą, gerinti darbo sąlygas, įveikti judumo kliūtis, reaguoti į kintančius įgūdžių poreikius ir stiprinti ilgalaikį sektoriaus patrauklumą bei konkurencingumą, užtikrinant ilgalaikę vertę Europos lankytinoms vietoms ir skatinant europinį gyvenimo būdą; siūlo įdiegti turizmo įgūdžių kortelę, parengtą glaudžiai bendradarbiaujant su socialiniais partneriais ir pripažįstamą visose valstybėse narėse bei turizmo pramonės sektoriuose, skirtą akredituotam mokymui, įgūdžiams, kvalifikacijoms ir profesinei patirčiai dokumentuoti; siūlo, kad mokymai būtų rengiami ir bendrai finansuojami pagal ES programas, įskaitant „Europos socialinį fondą +“, programą „Erasmus+“, Bendrosios rinkos programą ir Skaitmeninės Europos programą;

55. pabrėžia, kad kvalifikacijos kėlimas ir perkvalifikavimas turi būti neatsiejami nuo kiekvienų pareigų – pradedant žmogiškaisiais ryšiais, kurie yra būtini siekiant teikti aukštos kokybės ir kultūriniu požiūriu pritaikytas paslaugas, ir baigiant fiziškai sudėtingomis pareigomis, kuriomis remiasi daugelis turizmo paslaugų, – vertinimo, užtikrinant, kad sektoriui pereinant prie labiau skaitmeninėmis technologijomis grindžiamų modelių nė vienas iš šių aspektų nebūtų prarastas; pažymi, kad tiek socialiniai emociniai įgūdžiai, tiek fizinis darbas vis dar nepakankamai vertinami ekonominiu ir politiniu požiūriu, dažnai jiems trūksta oficialaus pripažinimo, mokymo ar užmokesčio, palyginus su techninio pobūdžio ar vadovaujamosiomis pareigomis; ragina tinkamai pripažinti, vertinti ir atlyginti už šiuos įgūdžius ir pareigas, nes tai labai svarbu siekiant gerinti darbo vietų kokybę, skatinti lyčių lygybę ir užtikrinti, kad turizmo žmogiškasis aspektas būtų visapusiškai pripažįstamas ir puoselėjamas Europos turizmo modelyje;

56. ragina turizmo įmones, švietimo paslaugų teikėjus ir valdžios institucijas glaudžiau bendradarbiauti, siekiant skatinti kokybiškas mokymo programas ir stažuotes ir pasirengti įgūdžių poreikiams ateityje; pabrėžia tikslinių iniciatyvų, pvz., su pramone suderintų mokymo programų, aiškių karjeros galimybių ir mentorystės programų, kuriomis didinamas karjeros apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriuje patrauklumas jaunimui ir kurios padeda kurti tvirtesnę, labiau kvalifikuotą darbo jėgą sektoriuje, svarbą; primygtinai tvirtina, kad šios iniciatyvos turi duoti kokybiškų užimtumo rezultatų, įskaitant ilgalaikes sutartis, realias karjeros raidos galimybes ir didesnį darbo užmokestį;

57. pabrėžia, kad kultūra, giliai įsišaknijusi mūsų gyvenimo būde, yra labai svarbi Europos turizmo patrauklumui ir mūsų nacionalinei bei europinei tapatybei; primena, kad ši kultūros struktūra, be daugelio kitų elementų, apima tvarias tradicijas, archeologinį paveldą ir vietos kalbas, kurių išsaugojimas atspindi tikrą pagarbą regioninei ir nacionalinei tapatybei ir vietos bendruomenių tęstinumui; teigiamai vertina kai kurių valstybių narių pastangas grąžinti kultūros kūrinius ir artefaktus į jų kilmės vietas; pabrėžia, kad naujoji Europos kultūros politikos kelrodžio strateginė programa yra pagrindinė ES politikos kultūros aspekto stiprinimo priemonė; ragina Komisiją, atsižvelgiant į įvairią ir daugiasluoksnę ES turizmo pasiūlą, naujojoje tvaraus turizmo strategijoje propaguojant Europą kaip kelionių kryptį pirmiausia pasitelkti ES paskatas, pvz., „DiscoverEU“, Europos kultūros sostines ir Europos paveldo ženklą;

58. palankiai vertina itin svarbų profesionalių kultūros darbuotojų, vietos organizacijų ir savanorių, kaip Europos kultūros paveldo saugotojų, kurių darbas apima sritis nuo objekto priežiūros ir išsaugojimo iki visuomenės įtraukimo vykdant bendruomenės informavimo veiklą ir vedant ekskursijas, vaidmenį; pabrėžia jų vaidmenį stiprinant Europos, kaip pasaulinės turizmo krypties, išskirtinumą ir patrauklumą; pažymi, kad mažų garantijų darbo sąlygos ir nepakankamas darbo užmokestis dažnai neatspindi jų indėlio į Europos kultūros paveldo apsaugą ir perdavimą vertės, o padėtį gali dar labiau pabloginti didėjantis konkurencinis spaudimas, kurį daro platformomis grindžiamos paslaugos, dėl kurių priverstinai mažinamos kultūrinių ekskursijų ir gido paslaugų kainos taikant arbatpinigių palikimo praktiką ir prijungimo mokesčius;

59. šiuo atžvilgiu pripažįsta įspūdingą savanorių, kurie skiria daug asmeninio laiko, be kita ko, per savo kasmetines atostogas, atsidavimą siekiant remti kultūros išsaugojimą Europoje; ragina Komisiją, bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, pasiūlyti gaires, kuriomis asmenys būtų skatinami ir įgalinami dalyvauti kultūrinėje savanoriškoje veikloje, be kita ko, taikant paramos priemones, kuriomis būtų sudaromos palankesnės sąlygos dalyvauti ir skatinamas kultūros srities savanorių pripažinimas visoje ES; pabrėžia, kad propaguojant kultūrinę savanorišką veiklą stiprinami

Europos įgūdžių metų tikslai ir stiprinamos dabartinės ES programos, pvz., „Erasmus+“, skatinant kartų tarpusavio mokymąsi, keitimąsi įgūdžiais ir gilesnį kultūrinį aktyvumą; pabrėžia, kad ilgalaikis tikslas yra profesionalizacija, ir ragina parengti pomėgio pavertimo profesija schemą, kuria būtų sudarytos sąlygos mokymui, sertifikavimui ir sąžiningam darbo užmokesčiui, bendrai finansuojamą „Erasmus+“, programos „Kūrybiška Europa“ ir „Europos socialinis fondo +“ lėšomis, kad mūsų tapatybės puoselėtojai galėtų siekti perspektyvios, pačių pasirinktos karjeros; pabrėžia, kad ši schema turėtų išlikti savanoriška, o atostogos kultūriniais tikslais niekada neturėtų būti siejamos su profesiniais įsipareigojimais; ragina valstybes nares skatinti savanorišką veiklą taip, kad ji praturtintų kultūrinį gyvenimą ir papildytų profesionalų kultūros srities užimtumą, o ne jį pakeistų;

60. pabrėžia, jog svarbu užtikrinti, kad pagal kitą DFP nematerialiajam paveldui būtų skiriamas ES finansavimas, siekiant tiesiogiai remti iniciatyvas, kuriomis saugomos ir pristatomos kultūros tradicijos – nuo jūrų ir jūrinės praktikos, pvz., buriavimo, iki vietos kalbų ir amatų, įskaitant geografines nuorodas, – užtikrinant jų perdavimą iš kartos į kartą ir stiprinant bendruomenės dalyvavimą tvaraus ir atsakingo turizmo srityje; pabrėžia, kad svarbu užtikrinti teisingą pripažinimą tiems, kurie investuoja į paveldą ir įgūdžius, ir pabrėžia, kad reikia įtraukti vietos gyventojų ir bendruomenės inicijuotas turizmo iniciatyvas, kuriomis būtų apsaugomos protėvių žinios, išsaugoma biologinė įvairovė ir skatinama autentiška, kultūriniu požiūriu pagarbi patirtis, kuri palaiko vietos pragyvenimo šaltinius; be to, ragina, kad ES lėšomis būtų remiamos gamintojų asociacijos, siekiančias įregistruoti geografinę nuorodą pagal Reglamentą (ES) 2023/2411[41], pripažįstant, kad tai yra pagrindinė regioninio amatų paveldo puoselėjimo priemonė;

61. pažymi, kad finansuojamais projektais turėtų būti skatinamas žinių perdavimas įvairiose srityse ir sektoriuose ir išnaudojamas strateginis turizmo potencialas, siekiant apsaugoti nematerialųjį paveldą ir didinti jo socialinę ir ekonominę naudą vietos bendruomenėms, užtikrinant vienodesnį teritorinį paskirstymą ir teisingesnį vertės paskirstymą visoje turizmo vertės grandinėje; be to, atkreipia dėmesį į tai, kad skiriant finansavimą pirmenybė turėtų būti teikiama projektams, kuriais daroma pažanga siekiant teritorinės sanglaudos, ypač regionuose, kuriuose nematerialiajam paveldui kyla didžiausias pavojus ir kuriuose kultūriniu turizmu gali būti skatinama vietos plėtra ir remiamas gyventojų išlaikymas; pažymi viešojo ir privačiojo sektorių partneryščių vaidmenį stiprinant

---

41 2023 m. spalio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/2411 dėl amatininkų ir pramonės gaminių geografinių nuorodų apsaugos, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2017/1001 ir (ES) 2019/1753 (OL L, 2023/2411, 2023 10 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2411/oj).

turizmo sektoriaus gebėjimą apsaugoti, skatinti ir stiprinti kultūros paveldą ir ragina institucijas, pramonės ir bendruomenių subjektus glaudžiau bendradarbiauti siekiant kuo tvaresnių rezultatų;

62. ragina kasmet teikti Parlamentui pažangos siekiant tvaraus turizmo ataskaitas, remiantis ES turizmo rodiklių suvestinės ir išmatuojamų rodiklių, apimančių aplinką, susisiekimą, infrastruktūros parengtį, užimtumo kokybę ir vietos bendruomenės gerovę, praktiniu diegimu, kad būtų galima priimti pagrįstus sprendimus dėl finansavimo ir vykdyti būsimas reformas;

°

° °

63. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir valstybių narių vyriausybėms bei parlamentams.